

2017-
2021

Vesannon kunnan laaja
hyvinvointikertomus

Dokumentin sisältö

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

1.1 TEA-viisari

1.2 Ehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö

2 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2017 - 2021

3 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

4 Hyvinvointisuunnitelma

5 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

6 Suunnitelman laatijat

7 Suunnitelman hyväksyminen

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS

Kuntalain 1§ mukaan kunnan yhtenä perustehtävänä on edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Terveystieteiden laissa 12 §:n 1 momentin mukaan kunnan on seurattava asukkaistensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin. Terveystieteiden laki myös velvoittaa kuntia laatimaan laajan hyvinvointikertomuksen kerran valtuustokaudessa. Lisäksi valtuustolle on laadittava vuosittainen raportti, joilla seurataan ja ohjataan kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden kehitystä. vuosittain kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta ja tehdyistä toimenpiteistä. Strategisen suunnittelun tulee pohjautua kuntakohtaisesti mittarien osoittamaan tietoon. Sairaanhoidopiireillä on oma roolinsa HYTE-työssä. Niiden tehtävänä on tukea kuntia ja tarjota niille asiantuntemusta HYTE-työn tueksi. Sairaanhoidopiirien tehtävänä on myös huolehtia alueellisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävistä.

Tervon ja Vesannon kunnat ovat yhteistyössä palkanneet HYTE-yhdyshenkilöksi Tervon kunnan varhaiskasvatuspalveluiden esimies Mikko Latvalan, joka koordinoi kunnissa tehtävää HYTE-työtä vuoden 2019 loppuun. Kunnan HYTE-työ koostuu erilaisista toimenpiteistä. Hyvinvointikertomuksen valmistelun ja raportoinnin lisäksi kunnan tulee kartoittaa tarjolla olevat hyvinvointia ja terveyttä edistävät palvelut ja koordinoita niiden tuotantoa kunnan eri toimialojen ja yhteistyötahojen kanssa. Yhteistyötahoja ovat mm. muut kunnat, seurakunta, paikalliset yritykset ja erilaiset järjestöt. Kolmanneksi kunnan tehtävänä on tukea kansallisten ja alueellisten terveyden edistämisen ja hyvinvointiohjelmien toimeenpanoa ja toteutusta omassa kunnassa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävillä on useita tavoitteita. HYTE-työllä pyritään kaventamaan asukkaiden hyvinvointi- ja terveyseroja. Tavoitteena on myös lisätä kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä sekä ehkäistä sairauksia, tapaturmia ja syrjäytymistä. Tärkeä osa HYTE-työtä on osallisuuden vahvistaminen sekä ehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö. Osallisuudella tarkoitetaan mukanaoloa, vaikuttamista ja huolenpitoa, johonkin yhteisöön kuulumista. Lisäksi osallisuus tarkoittaa sitä, että ihminen pääsee osalliseksi yhteisesti rakennettuun hyvinvointiin.

HYTE-työllä ei tarkoiteta vain kuntien sosiaali- ja terveyspalveluita, vaan lähes kaikki kuntien ja yhteistyötahojen palvelut ovat HYTE-työtä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä on oma vahva roolinsa kaikilla kunnan järjestämällä palveluilla kuten mm. kirjasto- ja kulttuuripalveluilla, liikunta- ja nuorisopalveluilla tai ympäristöterveydenhuollolla. Oma yhtä merkittävä osuutensa on niillä palveluilla, joita eri järjestöt, yhteisöt tai yritykset tarjoavat jäsenilleen ja muille kuntalaisille. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämällä on myös vahva taloudellinen merkitys vähentyneinä hoitokuluina, joten on kaikkien etu, että kunnissa on tarjolla monipuolisesti eri toimijoiden tarjoamia palveluita.

Vesannon kuntalaisten hyvinvointiin liittyvää tilastotietoa on saatavilla useista lähteistä. Yleisimmin sähköisessä hyvinvointikertomuksessa on käytetty Sotkanet.fi-indikaattoripankin tilastoja. Tervon ja Vesannon tietoja verrataan toisiinsa ja lisäksi vertailuun on valittu eri puolilta Suomea kolme samaa kokoluokkaa edustavaa kuntaa, jotka ovat Enontekiö, Pukkila ja Kihniö. Lisäksi indikaattoritietoja verrataan Pohjois-Savon tilastoihin.

Hyvinvointikertomuksessa on tarkasteltu tilastoja aikavälillä 2015-2018. Väestön hyvinvoinnin tilaa ja kehitystä on käsitelty myös kuluvan valtuustokauden ajalta. Jatkossa on suositeltavaa laatia laaja hyvinvointikertomus valtuustokauden alussa, jotta tavoitteet ja toimenpiteet ehditään viemään käytäntöön.

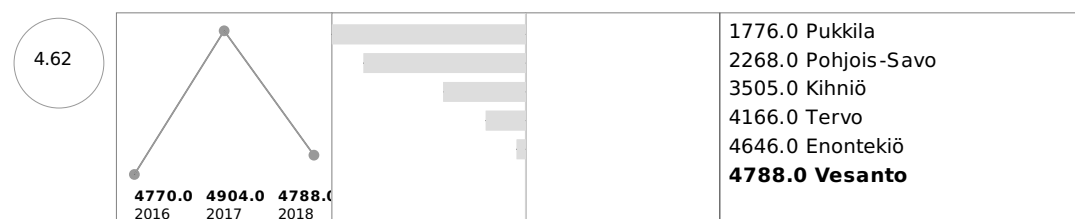
1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

TALOUS JA ELINVOIMA

Talous

Tulot

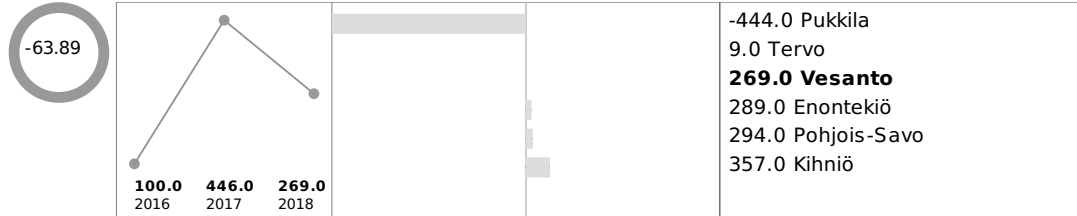
Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas

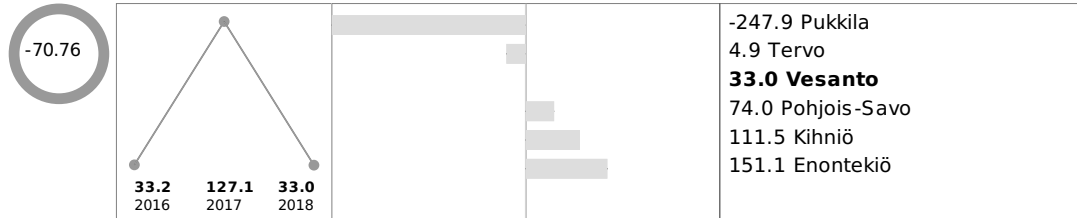
Valtionosuudet, % nettokustannuksista

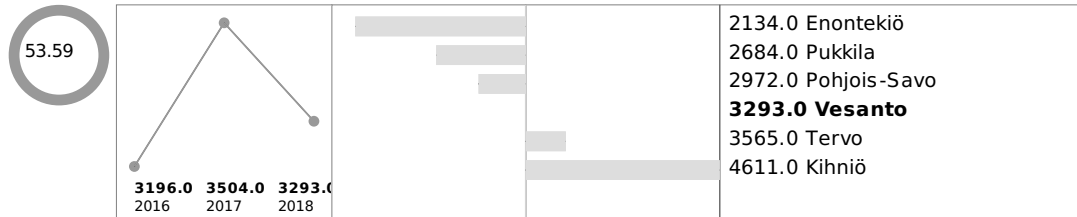
Vuosikate, euroa / asukas

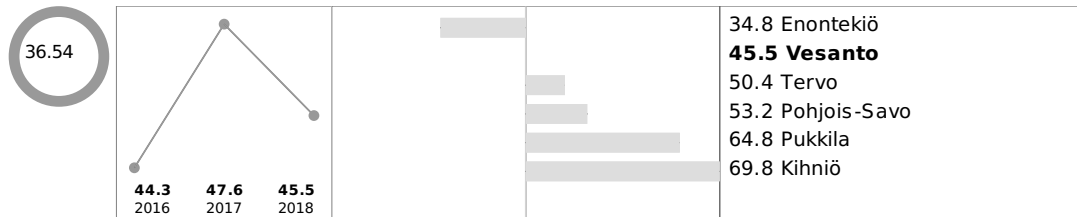
Vuosikate, % poistoista

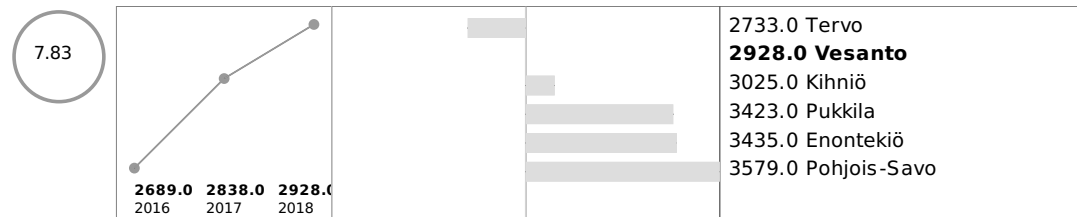
Lainakanta, euroa / asukas

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

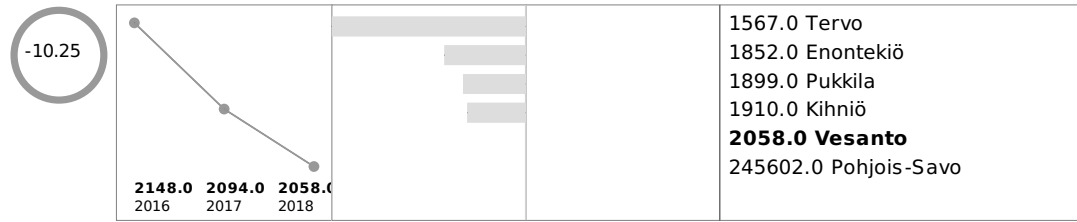
Verotulot, euroa / asukas

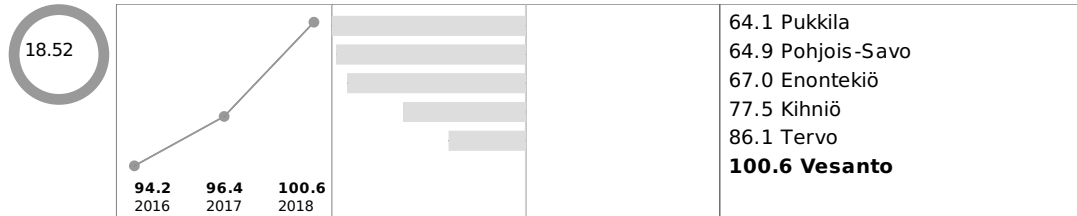
Elinvoima

Väestö

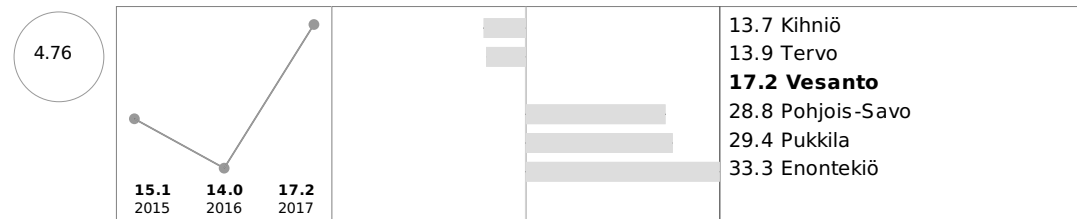
Väestö 31.12.

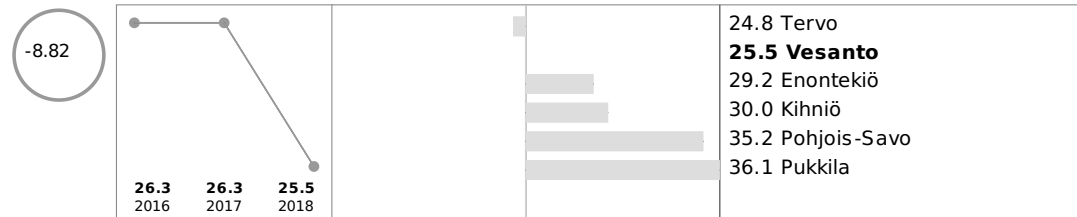
Huoltosuhde, demografinen

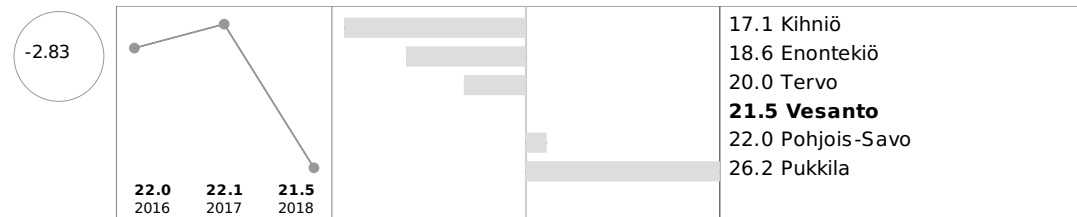
Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

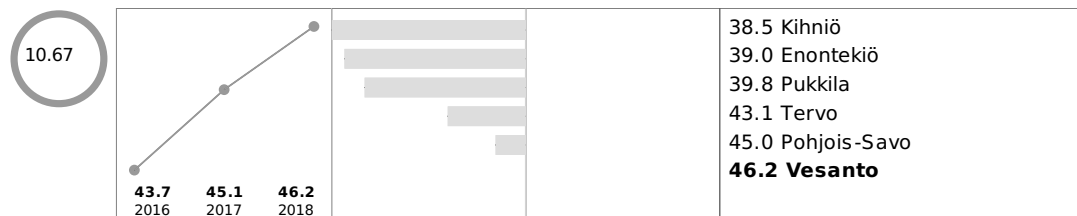
Lapsiperheet, % perheistä

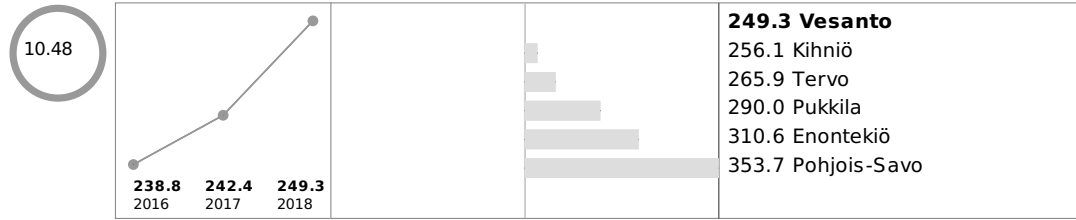
Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä

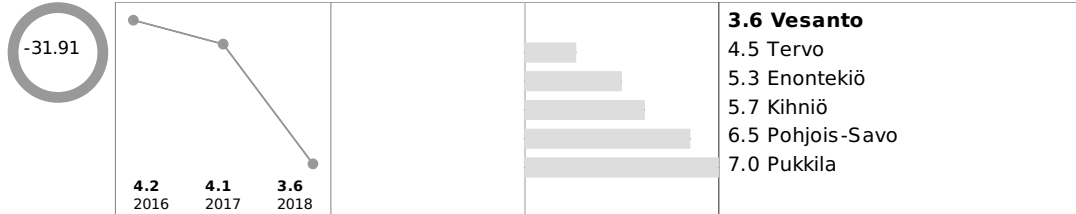
Yhden hengen asutokunnat, % asutokunnista

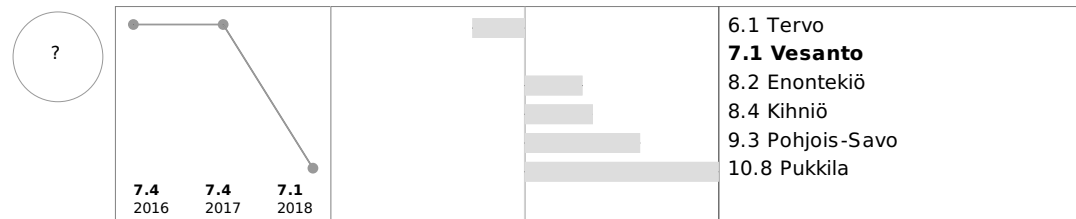
Koulutustasomittain

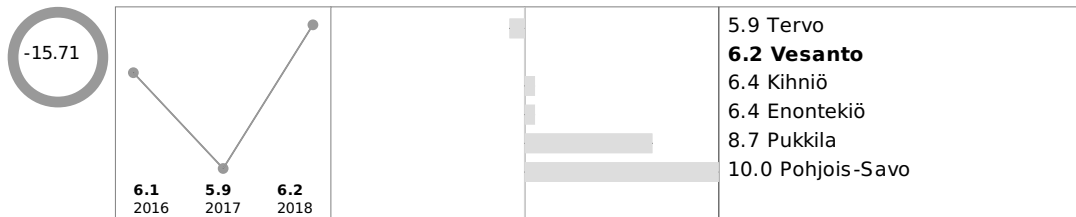
0 - 6-vuotiaat, % väestöstä

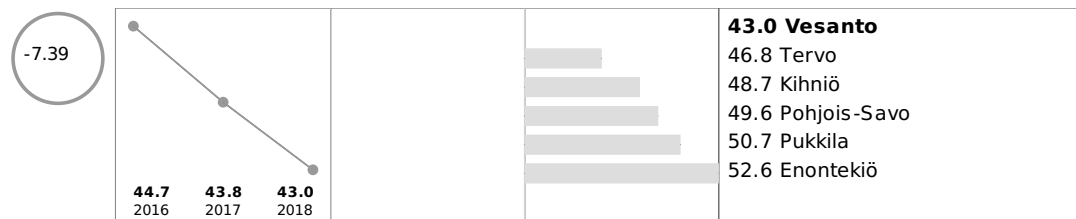
7 - 15-vuotiaat, % väestöstä

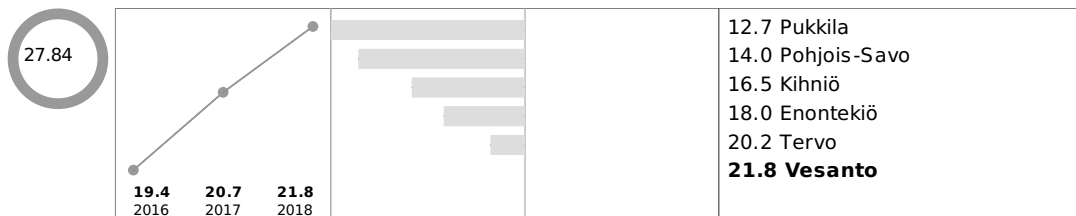
16 - 24-vuotiaat, % väestöstä

25 - 64-vuotiaat, % väestöstä

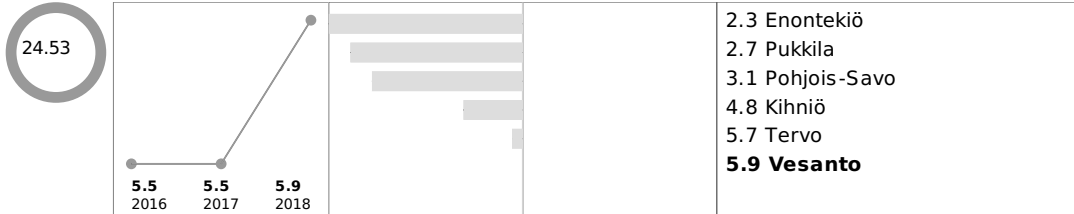
65 - 74-vuotiaat, % väestöstä

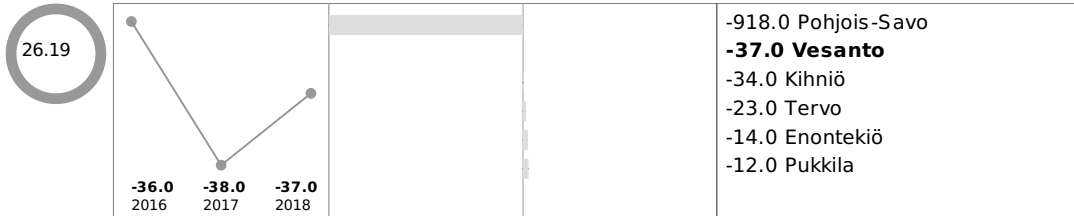
75 - 84-vuotiaat, % väestöstä

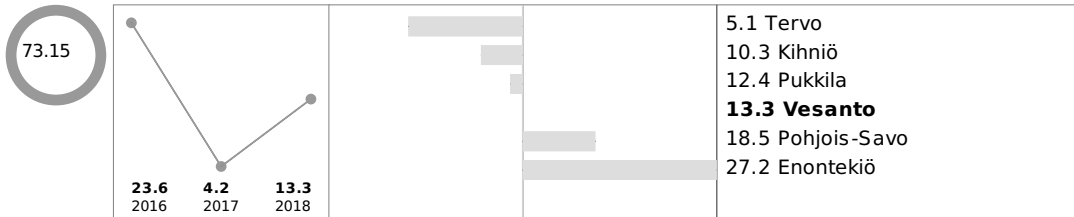
85 vuotta täyttäneet, % väestöstä

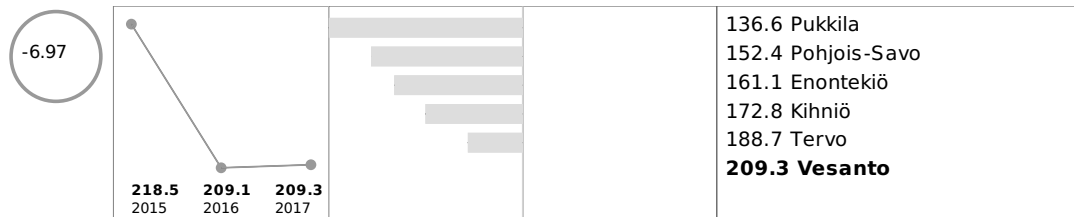
Syntyneiden enemmitys

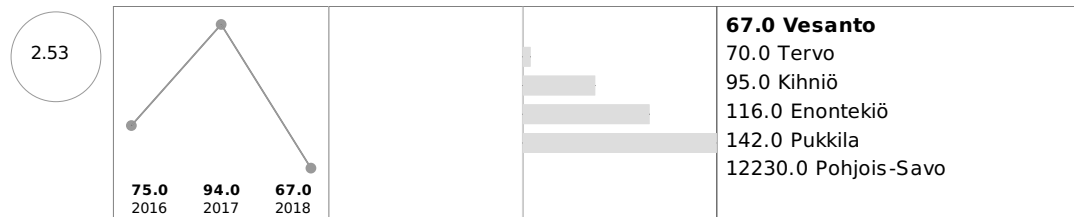
Avioeroja 25 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä naimisissa olevaa

Elatussuhde

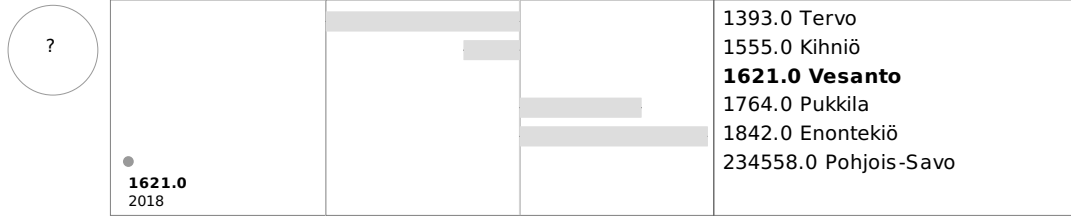

Lähtömuuttajat, lkm

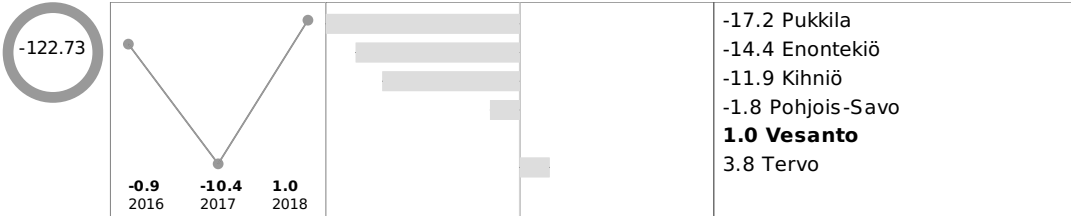

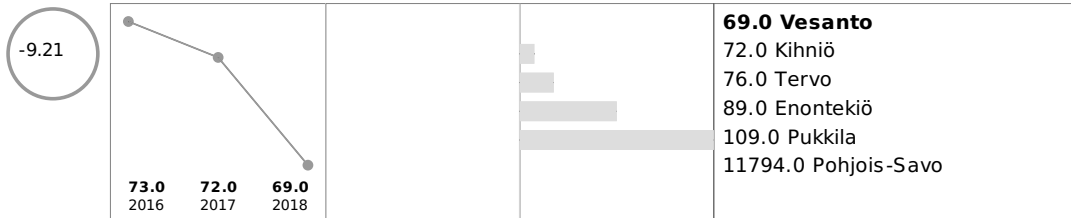
Väestöennuste 2030

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

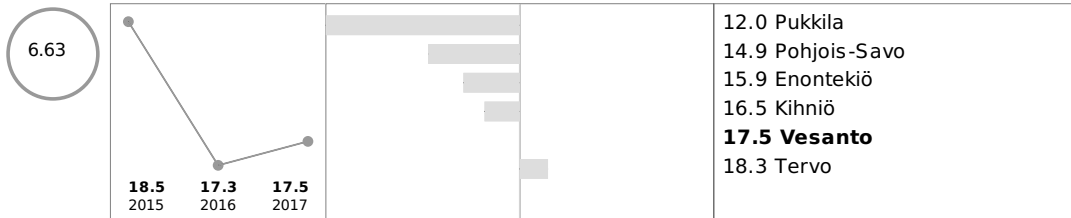

Tulomuuttajat, lkm

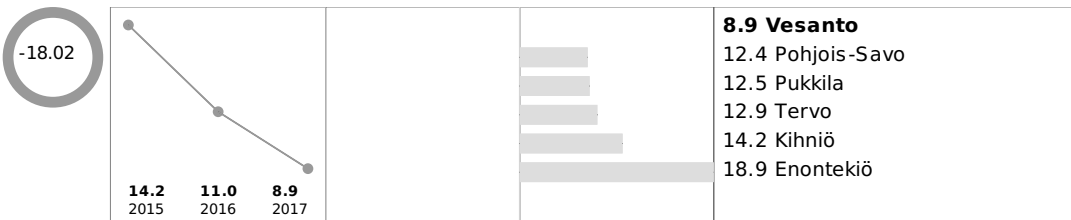

Elinvoima

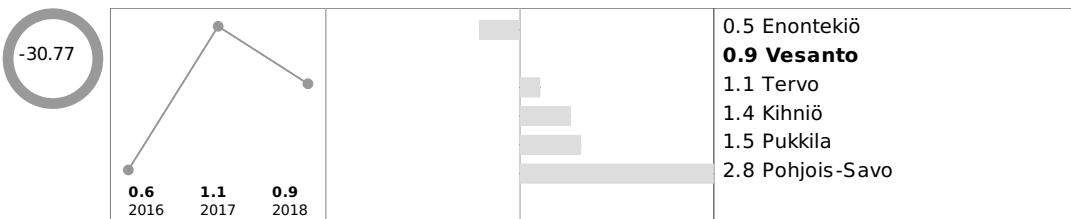
Kunnan yleinen pienituloisuusaste

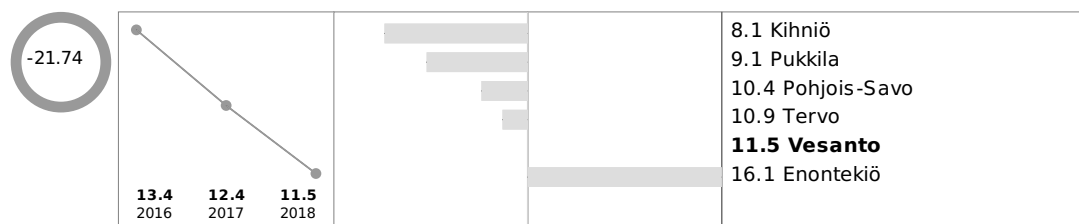
Lasten pienituloisuusaste

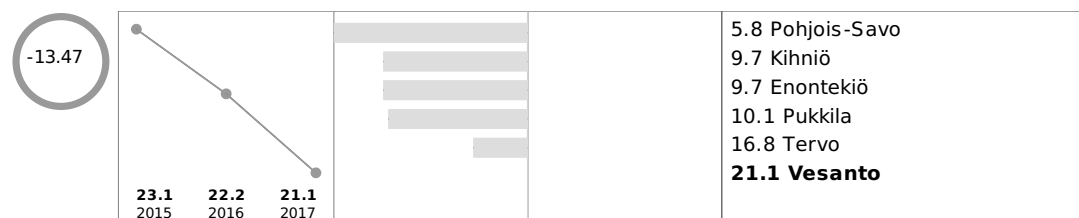
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

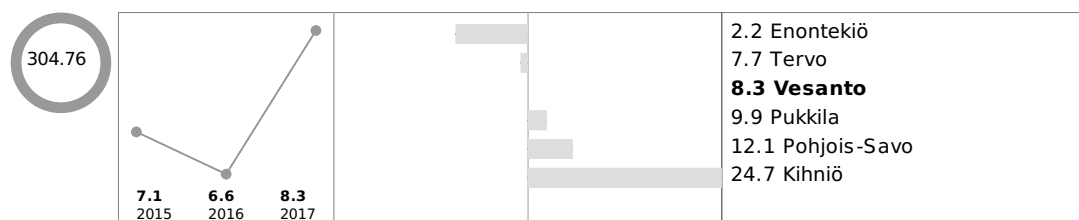
Työttömät, % työvoimasta

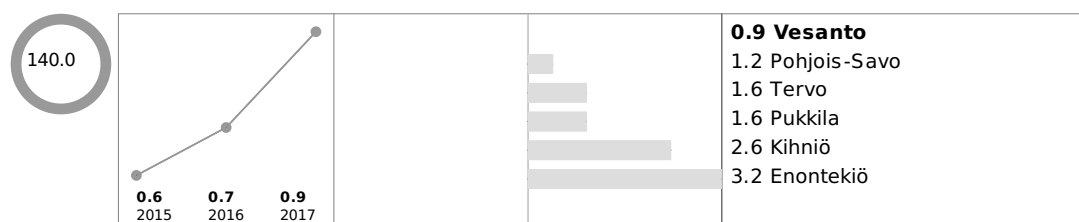
Maatalous, metsätalous ja kalatalous, % työllisistä

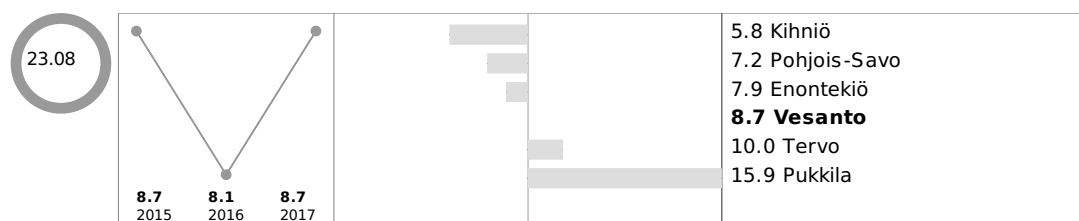
Teollisuus, % työllisistä

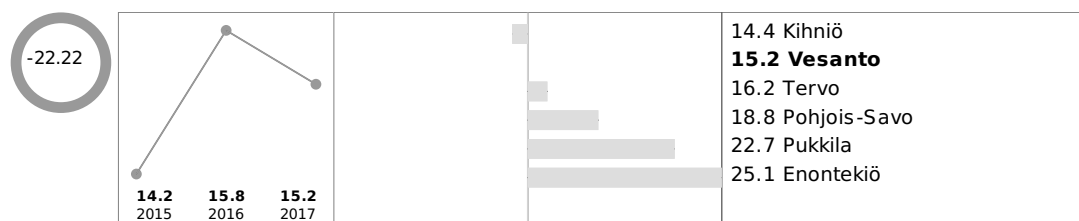
Kaivostoiminta ja louhinta, Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta, Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito, % työllisistä

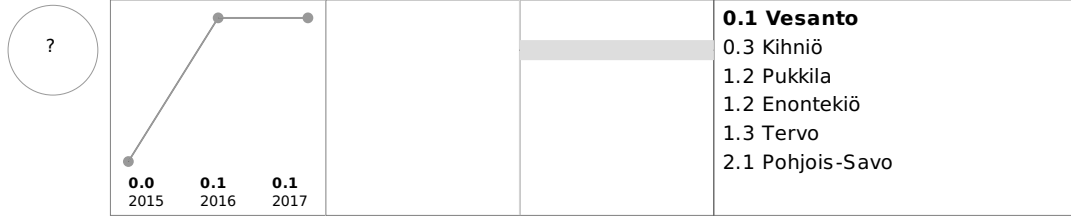
Rakentaminen, % työllisistä

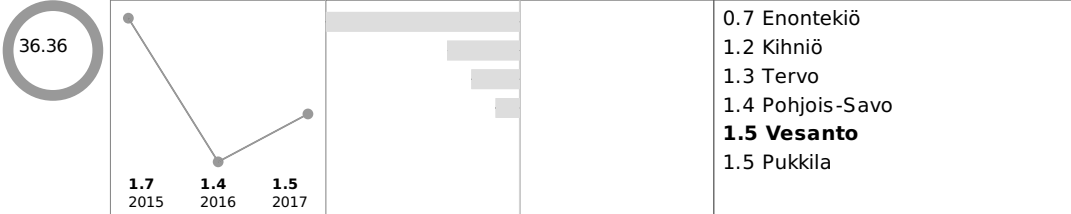
Tukku- ja vähittäiskauppa; Kuljetus ja varastointi; Majoitus- ja ravitsemistoiminta, % työllisistä

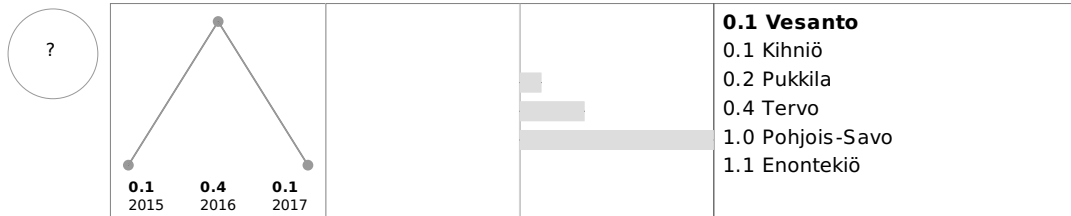
Informaatio ja viestintä, % työllisistä

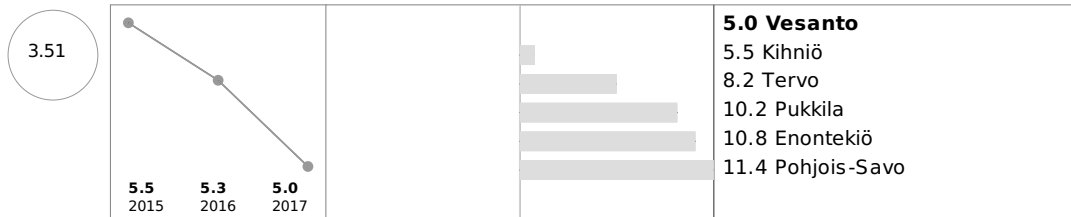
Rahoitus- ja vakuutustoiminta, % työllisistä

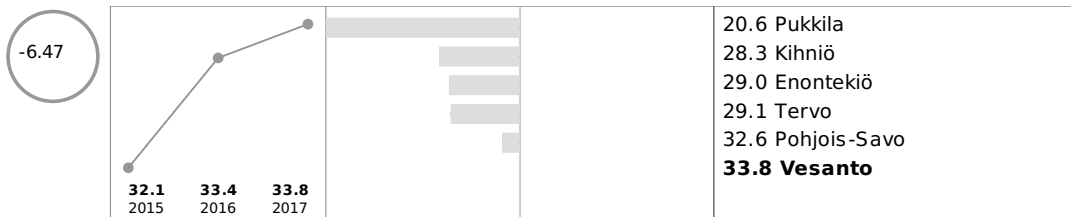
Kiinteistöalan toiminta, % työllisistä

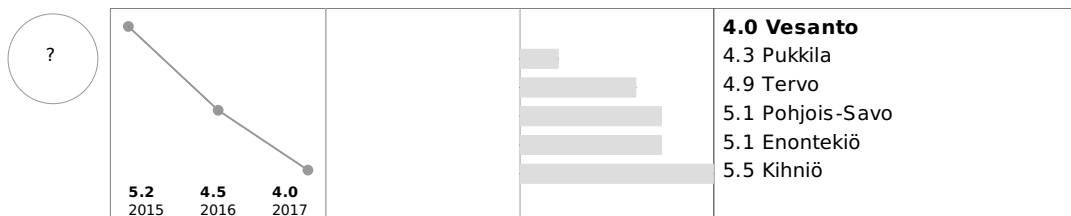
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta, Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, % työllisistä

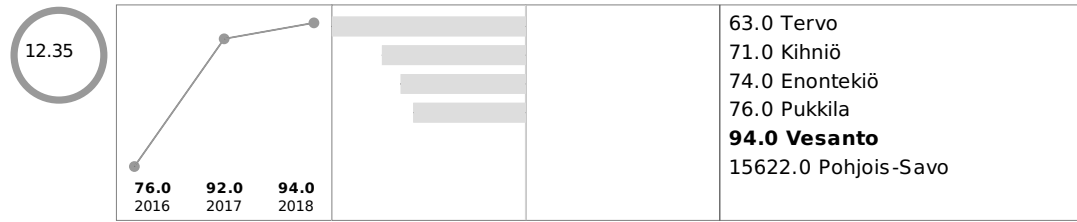
Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus, Koulutus, Terveys- ja sosiaalipalvelut, % työllisistä

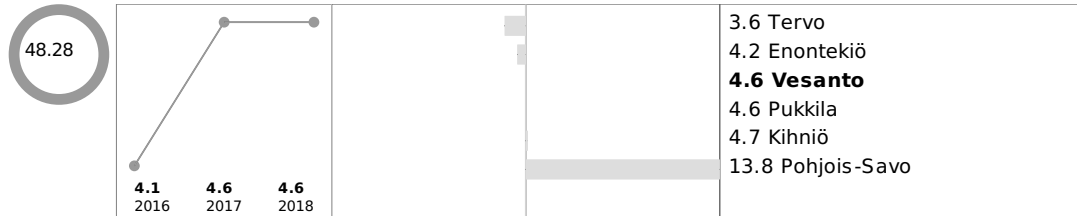
Muu palvelutoiminta, % työllisistä

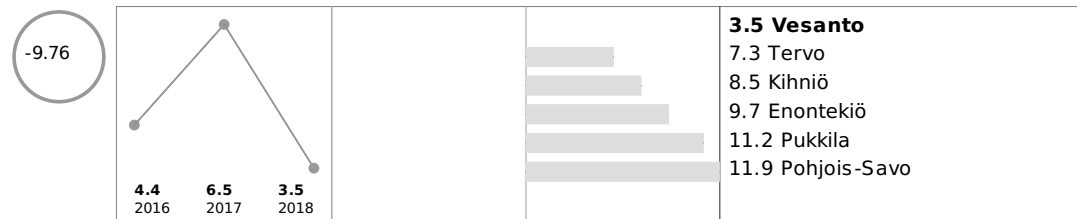
Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet vuoden aikana yhteensä

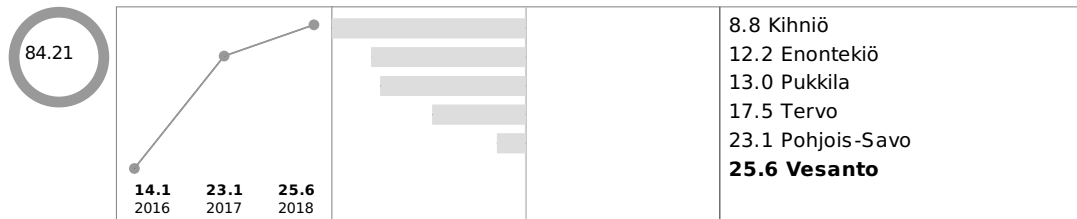
Yleistä asumistukea saaneet yhteensä, % asuntokunnista

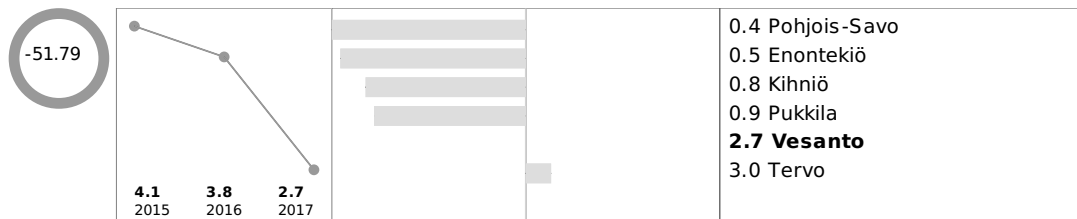
Toimeentulotukea saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä

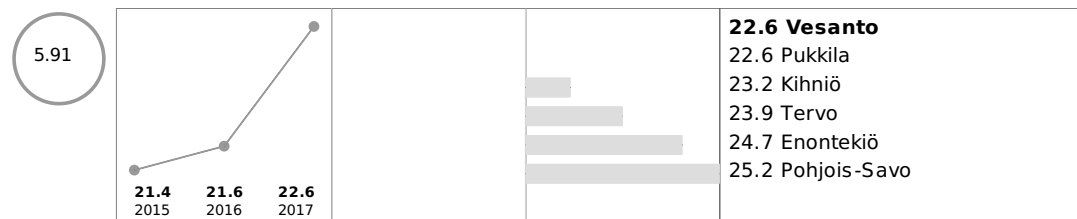
Toimeentulotukea saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

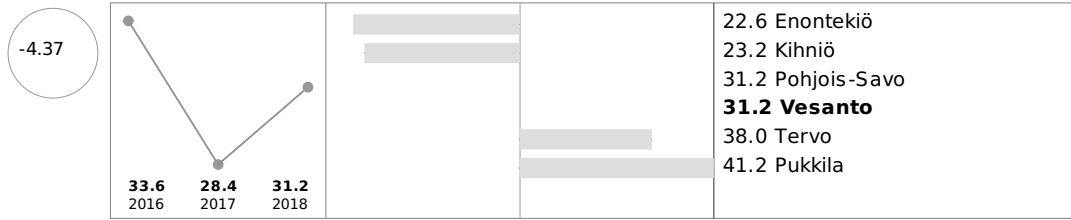
Opintotuen asumislisää saaneet, % asuntokunnista

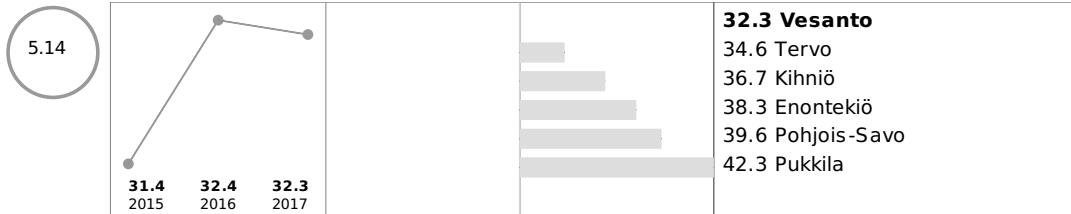
Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

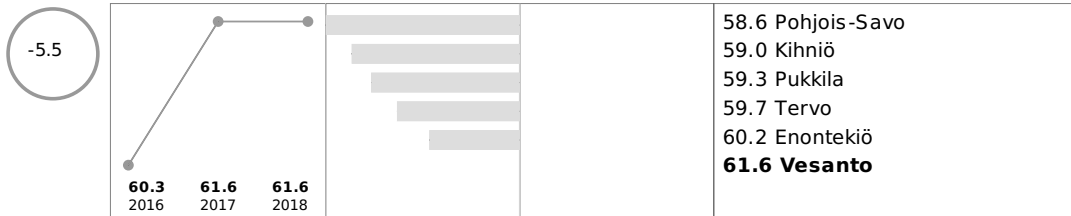
Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä

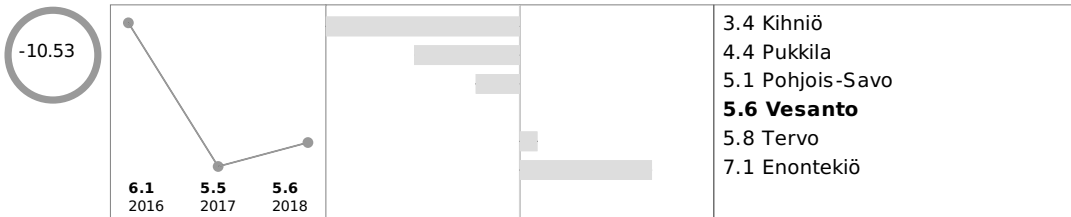
Työlliset, % väestöstä

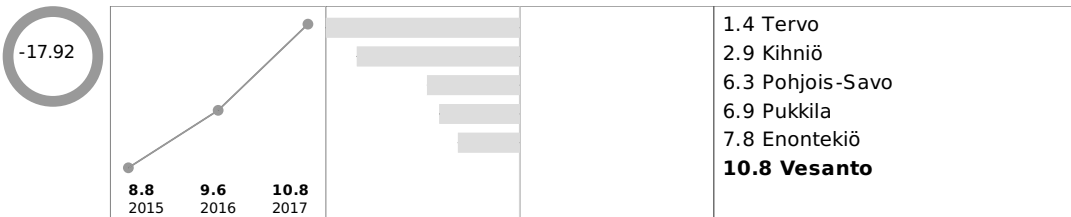
Keskimääräinen eläkkeelle siirtymisikä

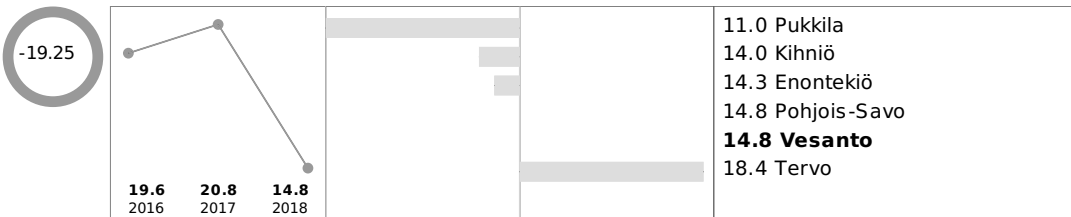
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

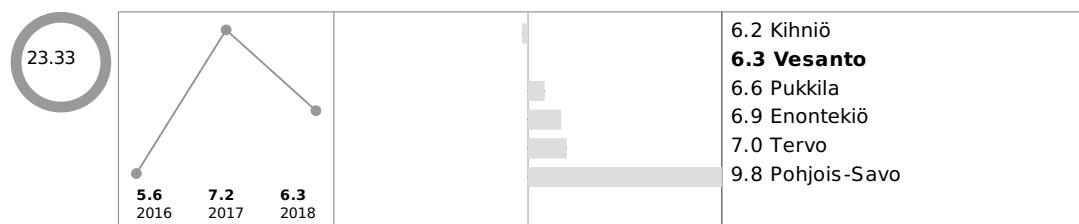
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

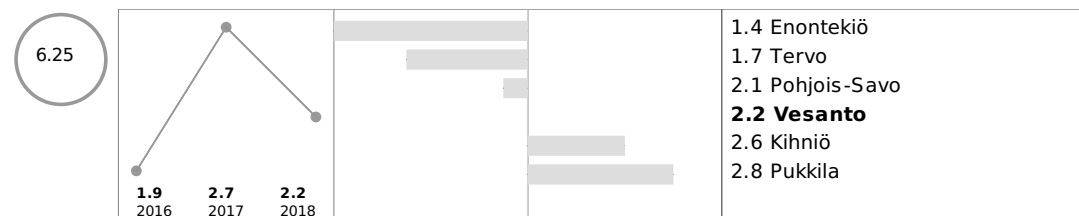
Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

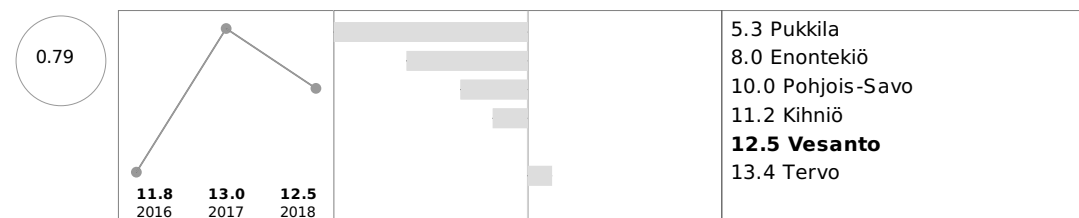
Toimeentulotukea saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Toimeentulotukea saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

Eläkkeensaajien asumistukea saaneet, % asuntokunnista

TALOUS JA ELINVOIMA - Yhteenveto

Tervon ja Vesannon avainluvut

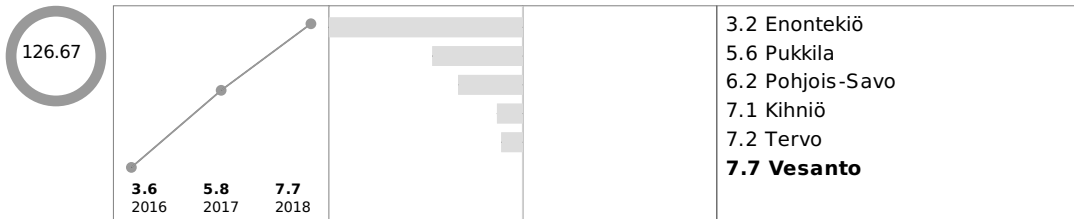
Avainluku, tiedot vuodelta	Tervo	Vesanto
Taajama-aste, %, 2018	35,8	40,0
Väkiluku, 2018	1 567	2 058
Väkiluvun muutos edellisestä vuodesta, %, 2018	-1,1	-1,7
Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä, %, 2018	9,6	10,0
15-64 -vuotiaiden osuus väestöstä, %, 2018	53,7	49,9
Yli 64-vuotiaiden osuus väestöstä, %, 2018	36,7	40,1
Ruotsinkielisten osuus väestöstä, %, 2018	0,1	0,2
Ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä, %, 2018	0,9	1,3
Syntyneiden enemmitys, henkilöä, 2018	-23	-37
Kuntien välinen muuttovoitto/-tappio, henkilöä, 2018	6	2
Perheiden lukumäärä, 2018	443	565
Asuntokuntien lukumäärä, 2018	798	1 086
Rivi- ja pientaloissa asuvien asuntokuntien osuus, %, 2018	92,0	94,4
Vuokra-asunnoissa asuvien asuntokuntien osuus, %, 2018	18,3	20,6
Vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä, %, 2018	64,2	59,6
Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä, %, 2018	17,6	16,5
Alueella asuvan työllisen työvoiman määrä, 2017	549	677
Työllisyysaste, %, 2017	64,5	65,5
Asuinkunnassaan työssäkäyvien osuus, %, 2017	51,5	65,4

Työttömien osuus työvoimasta, %, 2017	13,0	13,9
Eläkeläisten osuus väestöstä, %, 2017	43,8	46,0
Taloudellinen huoltosuhde, 2017	188,7	209,3
Alueella olevien työpaikkojen lukumäärä, 2017	424	557
Alkutuotannon työpaikkojen osuus, %, 2017	19,8	23,2
Jalostuksen työpaikkojen osuus, %, 2017	11,1	8,4
Palvelujen työpaikkojen osuus, %, 2017	65,8	67,0
Työpaikkaomavaraisuus, 2017	77,2	82,3
Vuosikate, euroa/asukas, 2018	8,9	268,7
Lainakanta, euroa/asukas, 2018	3 565,4	3 293,5
Konsernin lainakanta, euroa/asukas, 2018	8 215,7	6 497,1
Opetus- ja kulttuuritoiminta yhteensä, nettokäyttökustannukset, euroa/asukas, 2018	1 465,9	1 769,2
Sosiaali- ja terveystoiminta yhteensä, nettokäyttökustannukset, euroa/asukas, 2018	5 023,6	5 202,1

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET *Hyvinvointi*

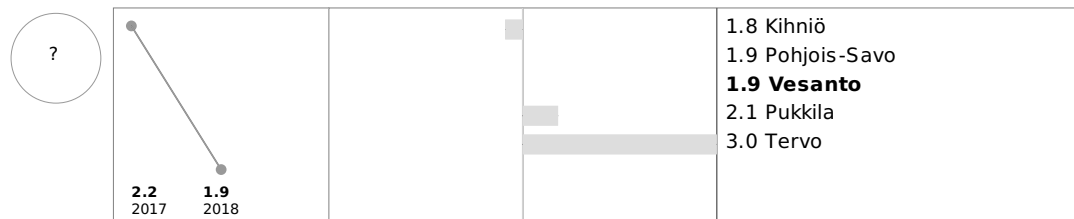
Elämänlaatu ja osallisuus

Erytyskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 0 - 15-vuotiaita, % vastaavanikäisestä väestöstä

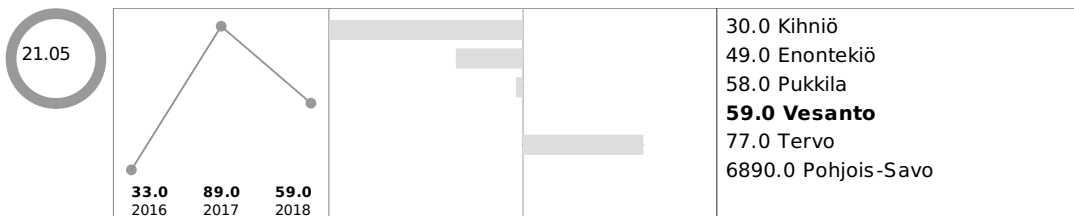

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

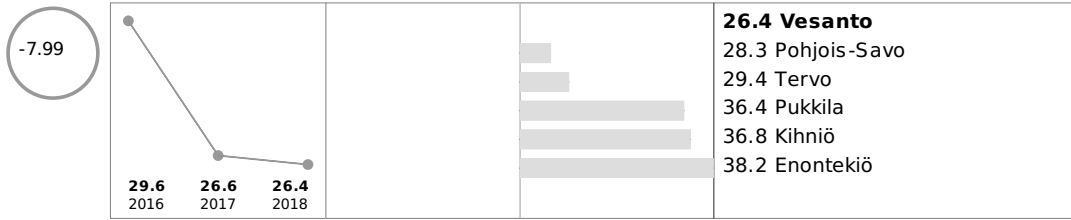
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

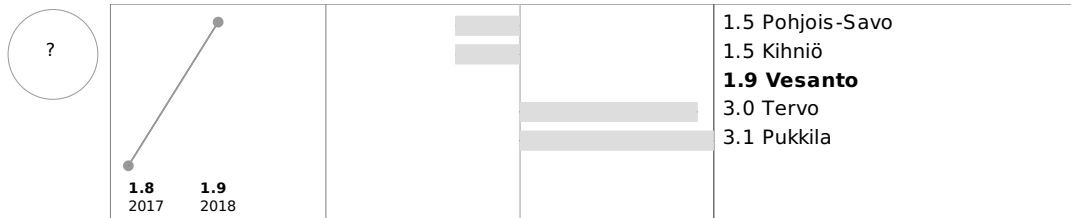
Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä (THL)

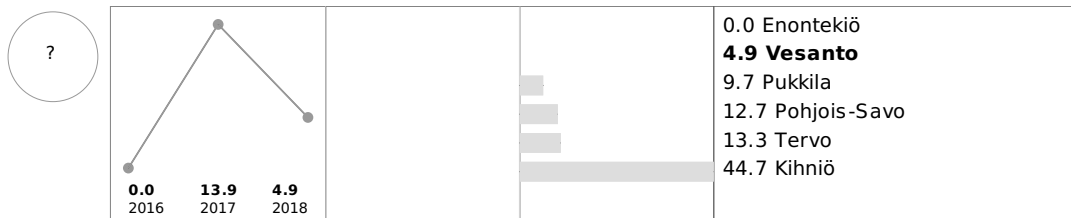
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

Huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna olleet 0 - 17-vuotiaat viimeisimmän sijoitustiedon mukaan, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

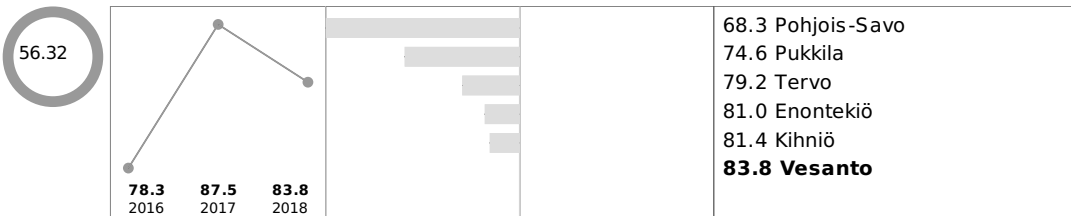
Rikoksista syylliseksi epäillyt 0 - 14-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

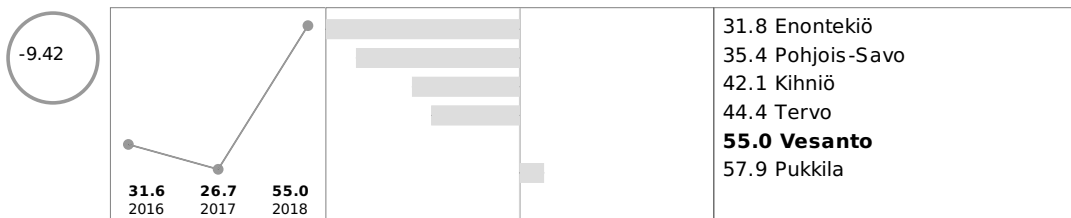
Kunnan palvelut

Päivähoito

Varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat % vastaavanikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut

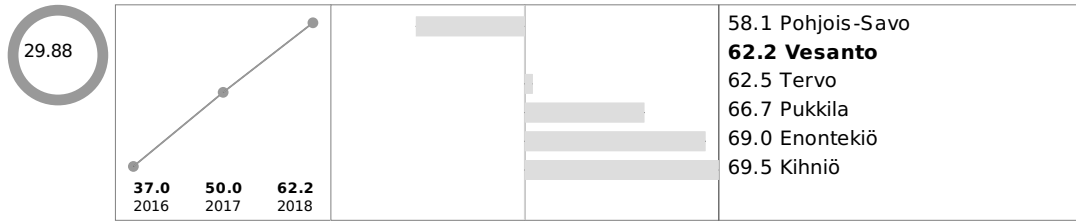

Kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 1 - 2-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut

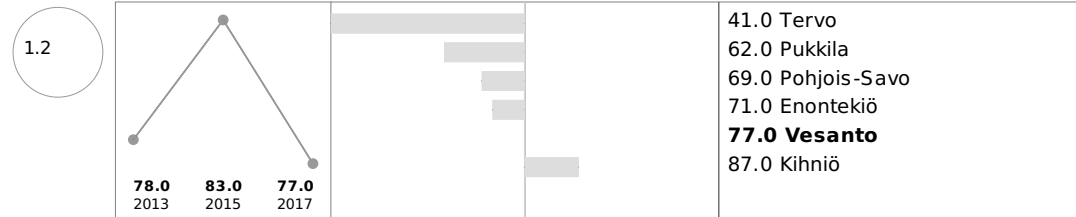

Kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut

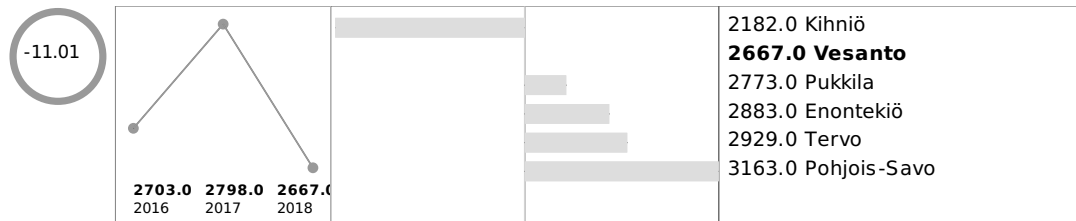
Koulu

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä

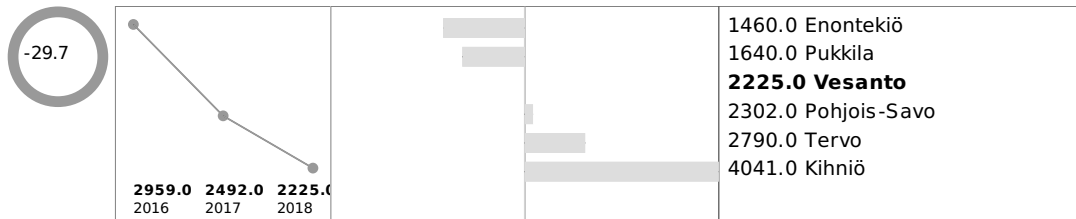

Sosiaali- ja terveydenhuolto

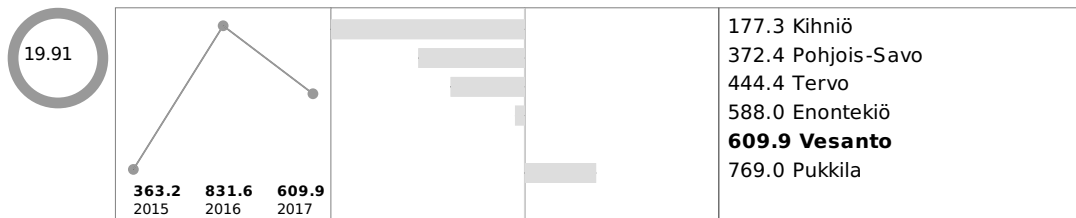
Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta

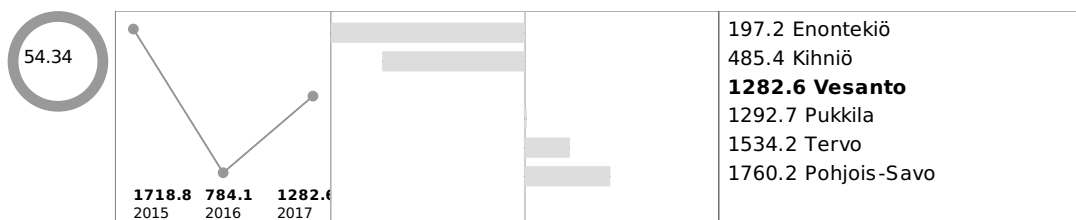
Perusterveydenhuollon kouluterveydenhuollon käynnit / 1 000 7 - 18-vuotiasta

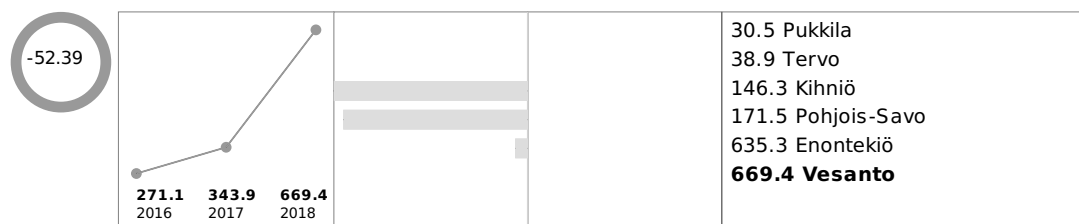
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, lastenpsykiatria / 1 000 0 - 12-vuotiasta (vuosi 2018 ennakkotieto)

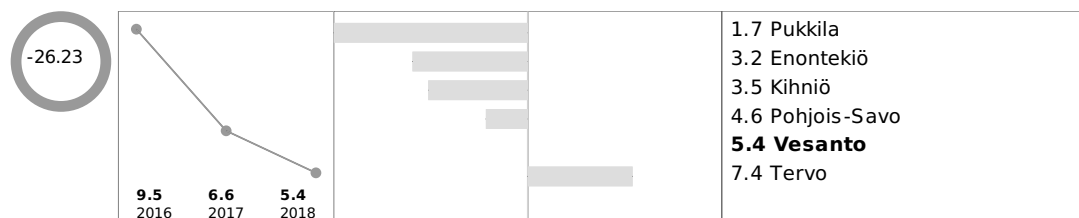
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, nuorisopsykiatria / 1 000 13 - 17-vuotiasta (vuosi 2018 ennakkotieto)

Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät 0 - 16-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä (vuosi 2018 ennakkotieto)

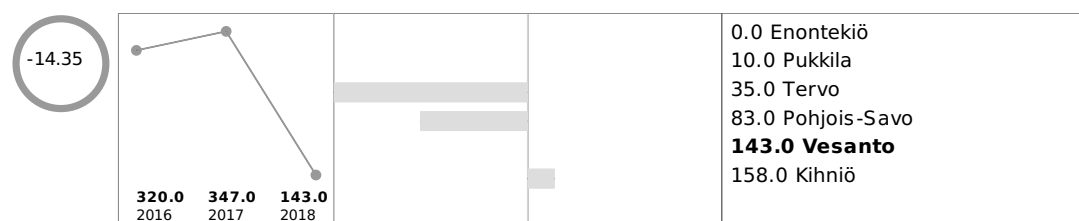

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0 - 17-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

Muut palvelut

Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaat vuoden aikana / 1 000 alle 18-vuotiasta, kunnan kustantamat palvelut

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET - Yhteenveto

Lasten, varhaisnuorten ja lapsiperheiden osalta tilastotietoa Vesannon osalta on vähän saatavilla. Tilastojen vähyys johtuu osittain niin pienistä ikäluokista, ettei tietoja voida julkaista tietojärjestelmissä. Mahdollisesti tietoja ei ole myöskään kerätty tai toimitettu ajoissa.

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen Finlapset-terveyden ja hyvinvoinnin seurannan mukaan Vesannolla 2-6 vuotiaat tytöt ovat ylipainon suhteen hiukan korkeammalla tasolla (16%) kuin koko maassa keskimäärin (15%). Pojat taas ovat hiukan alle (24%) koko maan keskiarvon (25%).

7-12 vuotiaiden ikäryhmästä Vesantolaiset tytöt ovat samalla tasolla kuin koko maassa keskimäärin (18%).

Vesantolaisilla pojilla vastaava luku on 56%, koko maassa 28%.

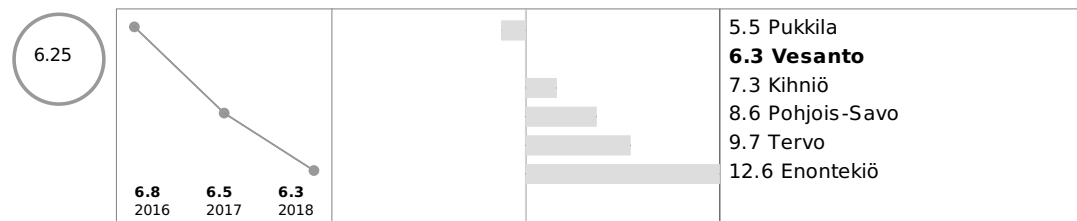
13-16-vuotiaista Vesantolaisista tytöistä ylipainoisia on 36% (koko maassa 21%). Vastaava luku pojilla on 27%, joka on koko maahan (29%) verrattuna hiukan alhaisempi.

(http://www.terveytemme.fi/finlapset/areas/pipa_infograafi_vesanto.html?filename=areas%2Fpipa_infograafi_vesanto.html)

NUORET JA NUORET AIKUISET *Hyvinvointi*

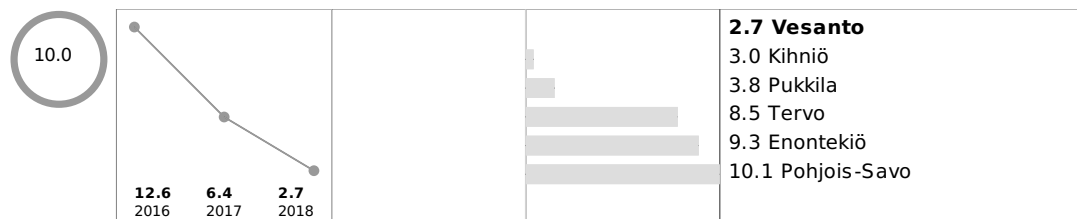
Elämänlaatu ja osallisuus

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 16 - 24-vuotiaita, % vastaavanikäisestä väestöstä

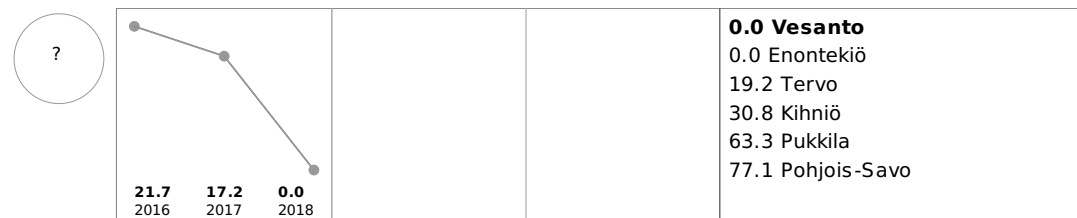

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

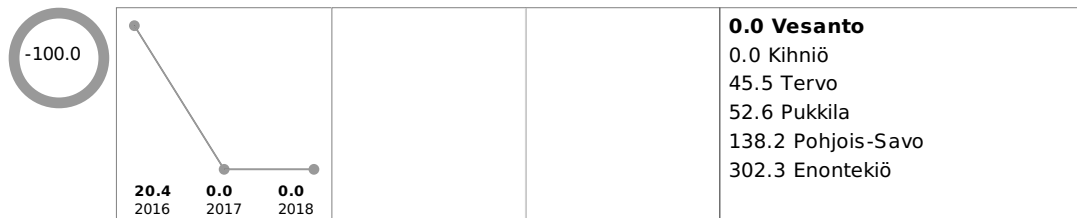
Alioikeuksissa tuomitut 15 vuotta täyttäneet henkilöt / 1 000 vastaavanikäistä

Rikoksista syylliseksi epäillyt 15 - 17-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

Rikoksista syylliseksi epäillyt 18 - 20-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

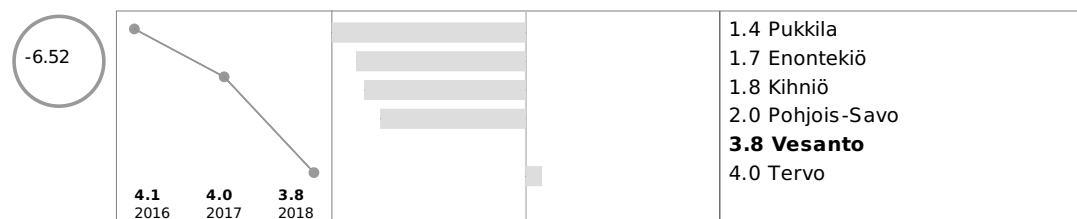
NUORET JA NUORET AIKUISET - Yhteenveto

Nuorten osalta tilastotietoa Vesannon osalta on vähän saatavilla. Tilastojen vähyys johtuu osittain niin pienistä ikäluokista ettei tietoja voida julkaista tietojärjestelmissä. Mahdollisesti tietoja ei ole myöskään kerätty tai toimitettu ajoissa.

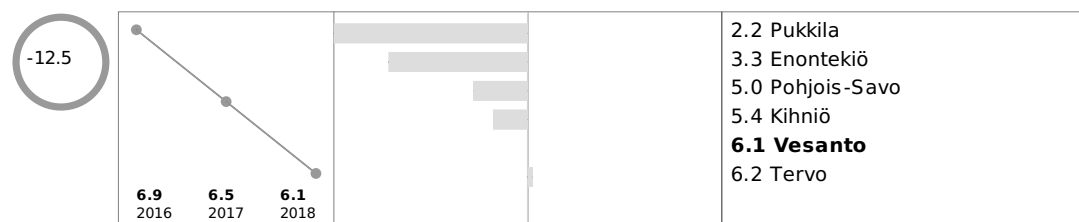
TYÖIKÄISET *Hyvinvointi*

Elämänlaatu ja osallisuus

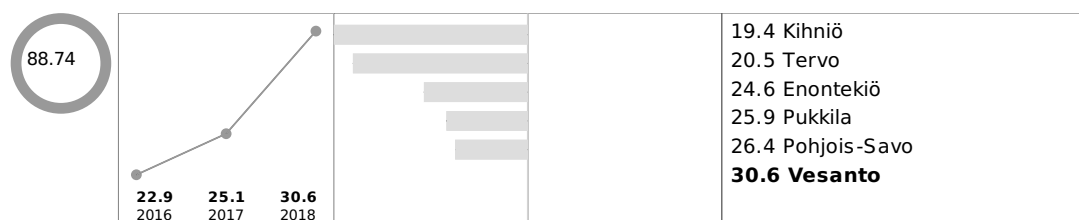
Tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista

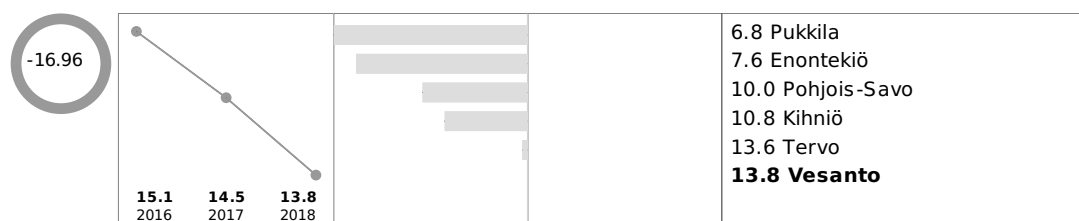
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

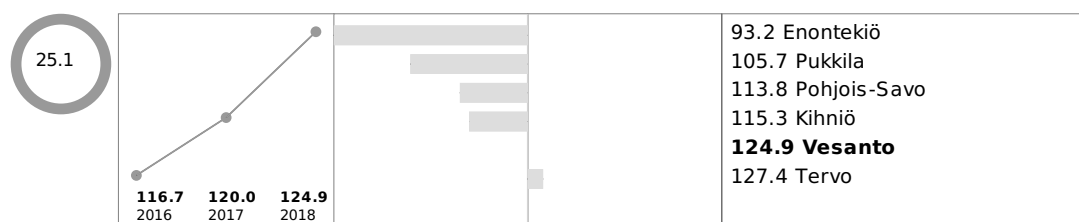
Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

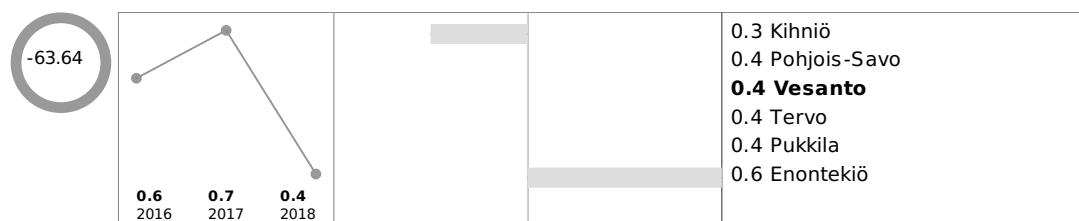
Sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

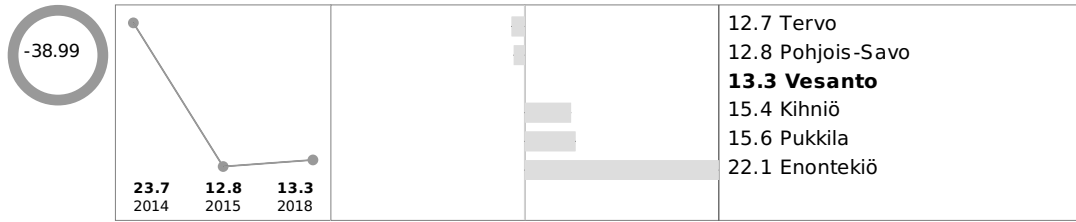
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 25 - 64-vuotiaita, % vastaavanikäisestä väestöstä

Verenkiertoelinten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista

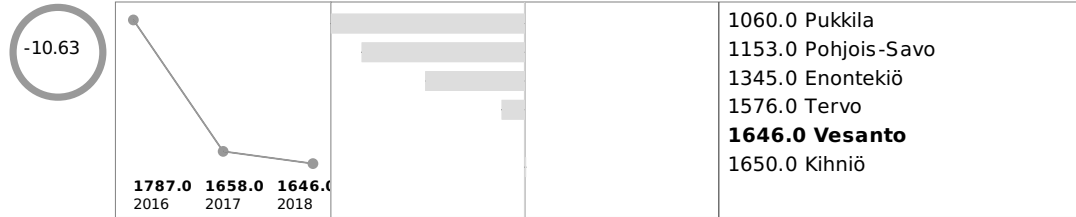
Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut 25 - 64-vuotiaat potilaat / 1 000 vastaavanikäistä

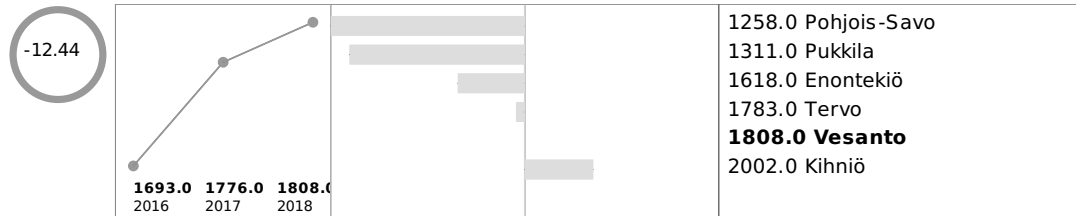
Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

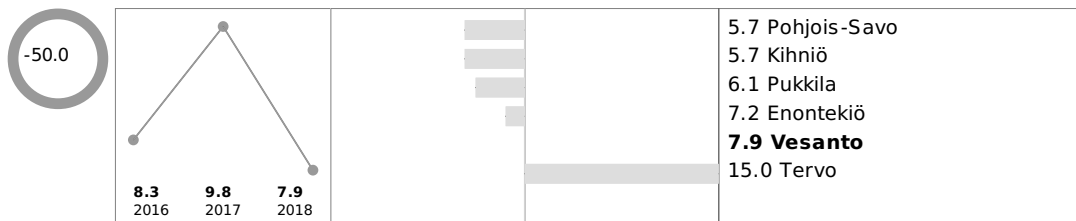
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidossa olleet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä (vuosi 2018 ennakkotieto)

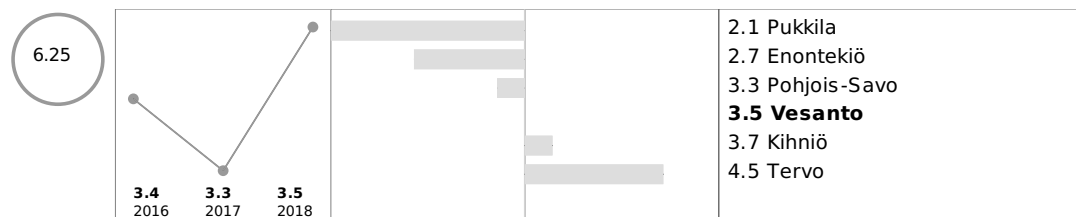

TYÖIKÄISET - Yhteenveto

IKÄIHMISET Hyvinvointi

Elämänlaatu ja osallisuus

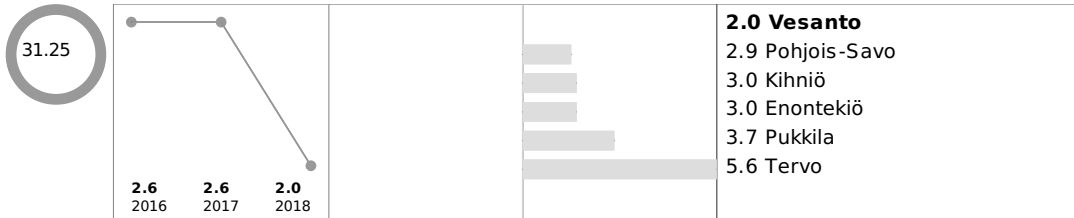
Erytiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavanikäisestä väestöstä

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavanikäisestä väestöstä

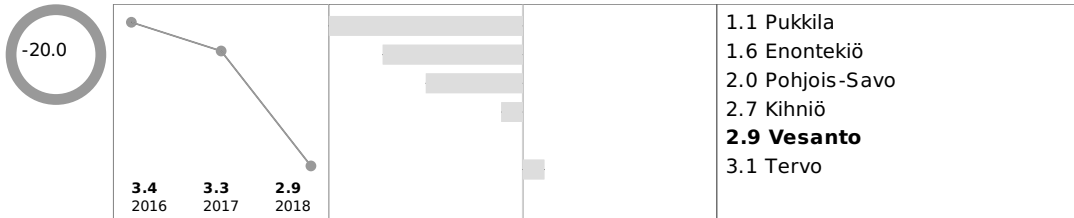

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä (vuosi 2018 ennakkotieto)

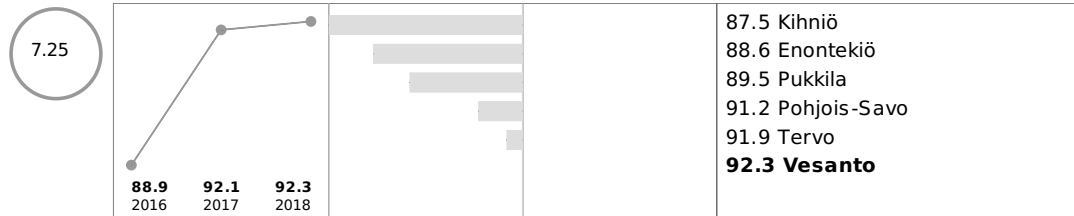
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

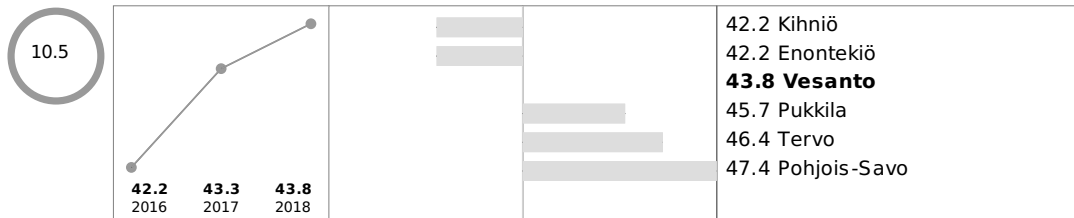

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

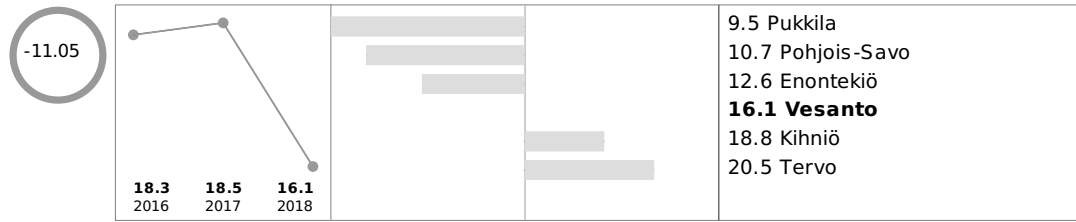
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä asuntoväestöstä

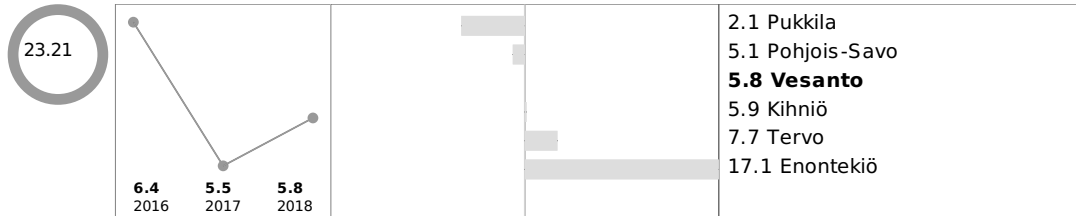
Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

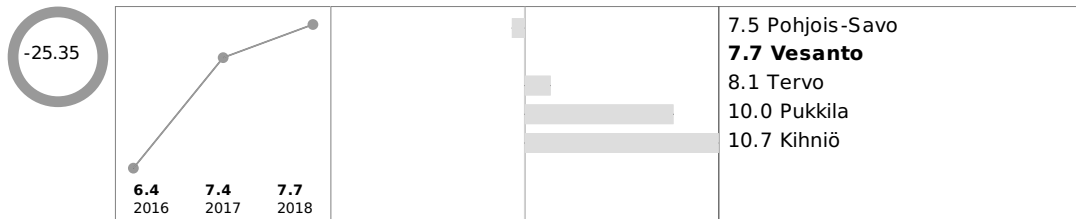
Säännöllisen kotihoidon piirissä 30.11. olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä

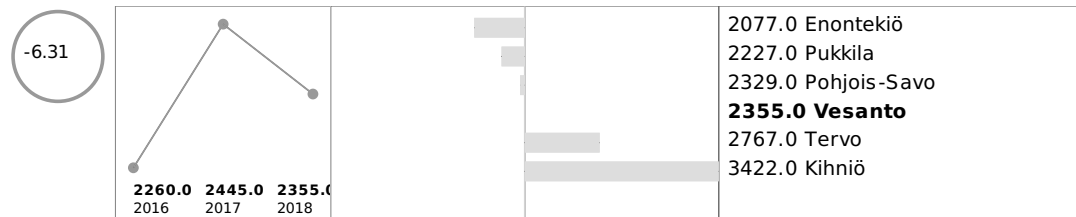
Ikäntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavanikäisestä väestöstä

Perhehoidossa olleet ikääntyneet 31.12., kunnan kustantamat palvelut

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 65 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavanikäistä

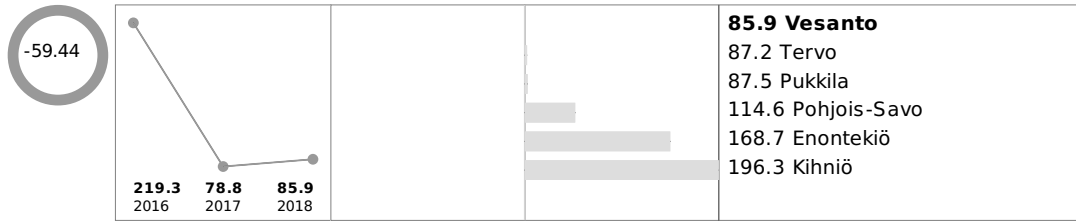

IKÄIHMISET - Yhteenveto

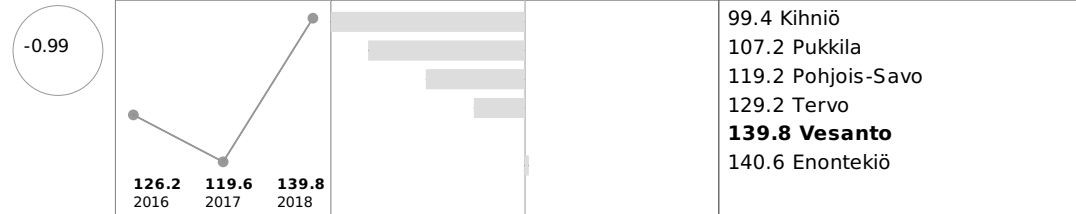
KAIKKI IKÄRYHMÄT *Hyvinvointi*

Elämänlaatu ja osallisuus

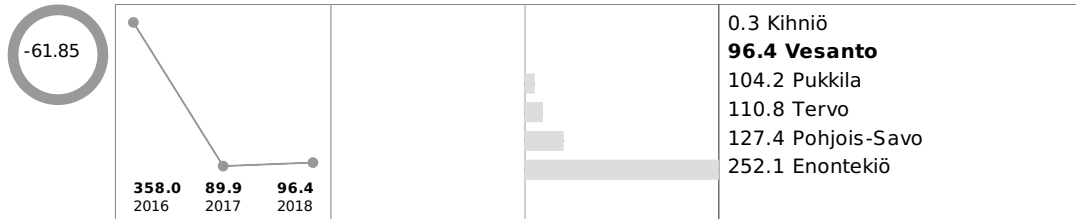
Sairaalahoitossa olleiden potilaiden hoitopäivien ikä- ja sukupuolivakioitu indeksi (vuosi 2018 ennakkotieto)

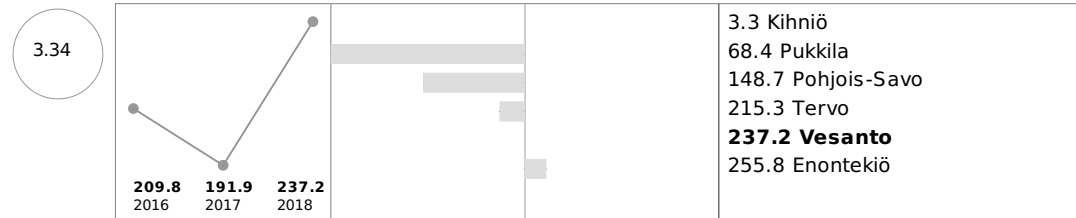
Sairaalahoitossa olleiden potilaiden hoitajaksojen ikä- ja sukupuolivakioitu indeksi (vuosi 2018 ennakkotieto)

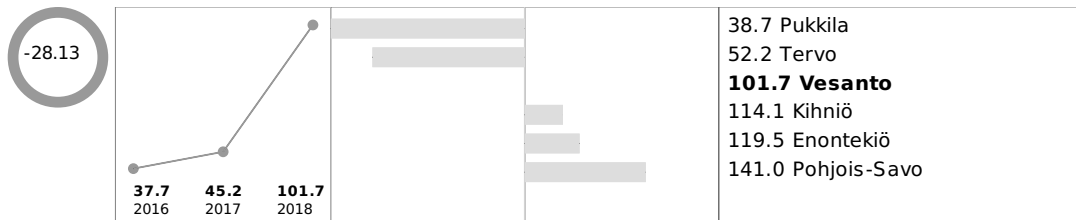
Perusterveydenhuollon vuodeosastohoidon potilaiden hoitopäivien ikä- ja sukupuolivakioitu indeksi (vuosi 2018 ennakkotieto)

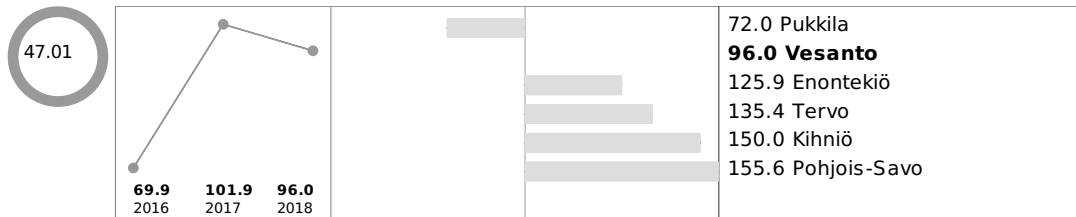
Perusterveydenhuollon vuodeosastohoidon potilaiden hoitajaksojen ikä- ja sukupuolivakioitu indeksi (vuosi 2018 ennakkotieto)

Psykiatrian laitoshoidon potilaiden hoitopäivien ikä- ja sukupuolivakioitu indeksi (vuosi 2018 ennakkotieto)

Psykiatrian laitoshoidon potilaiden hoitajaksojen ikä- ja sukupuolivakioitu indeksi (vuosi 2018 ennakkotieto)

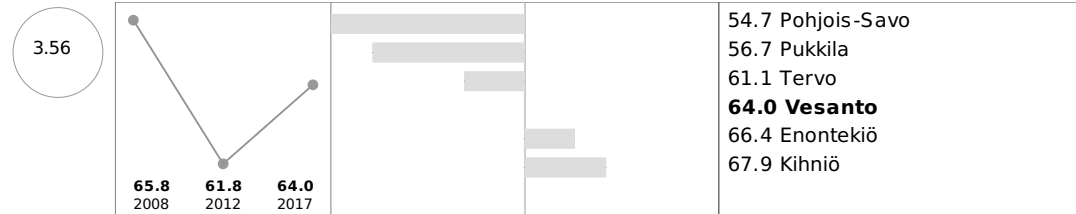

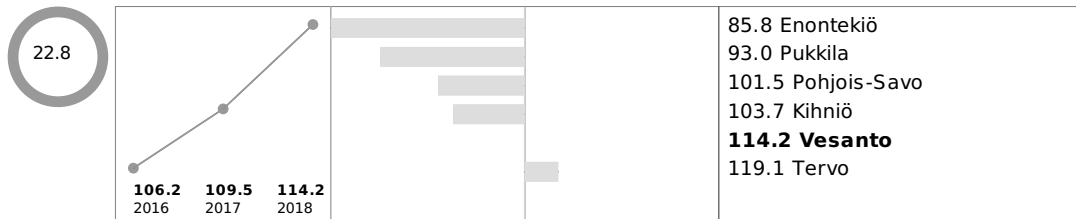
Kelan sairastavuusindeksi, ikävakioitu (-2017)

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

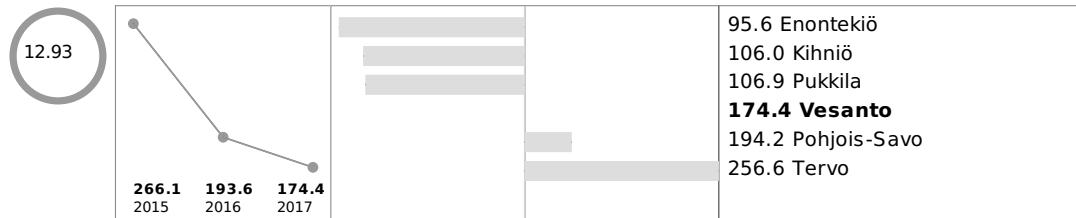

Sairauspäivärahaa saaneet 16 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

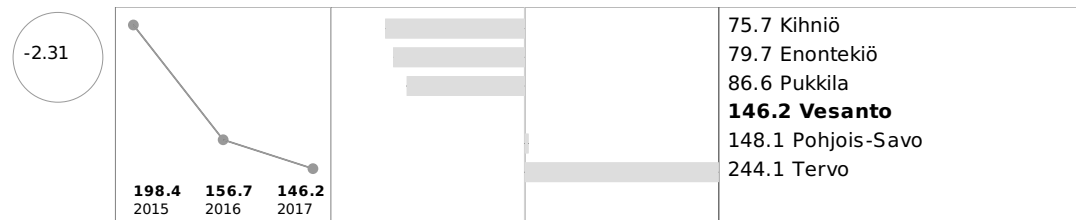

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

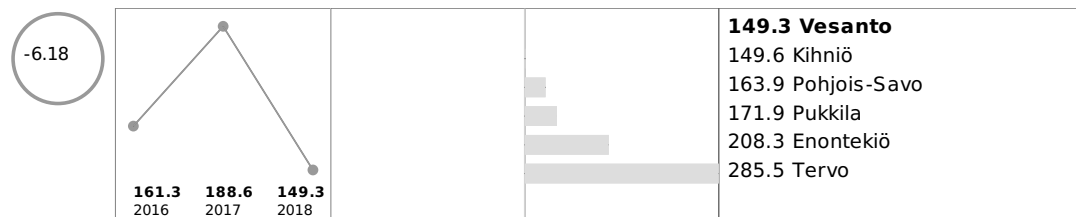
Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitajaksot / 10 000 asukasta

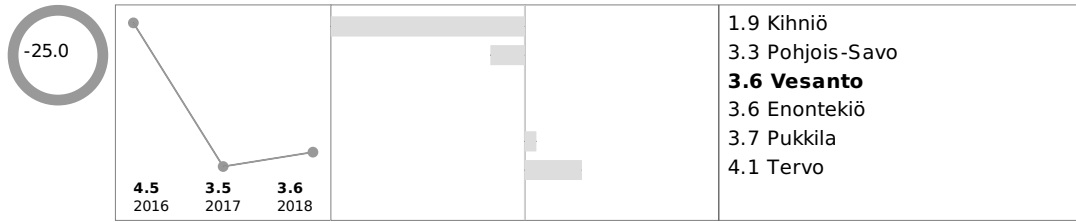
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot / 10 000 asukasta

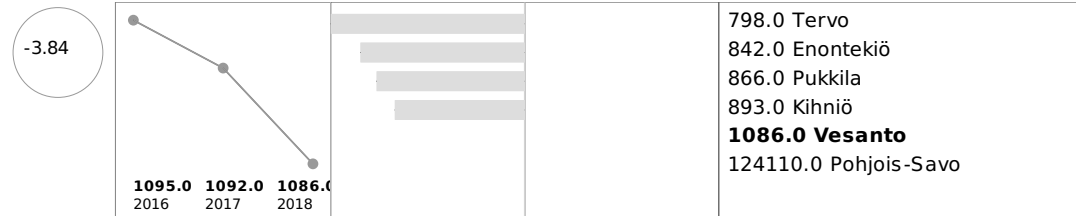
Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta (vuosi 2018 ennakkotieto)

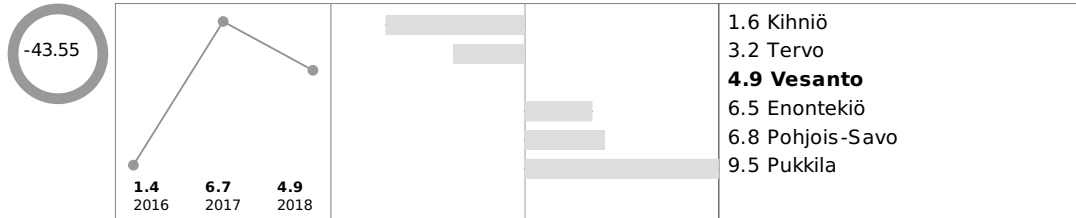
Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta

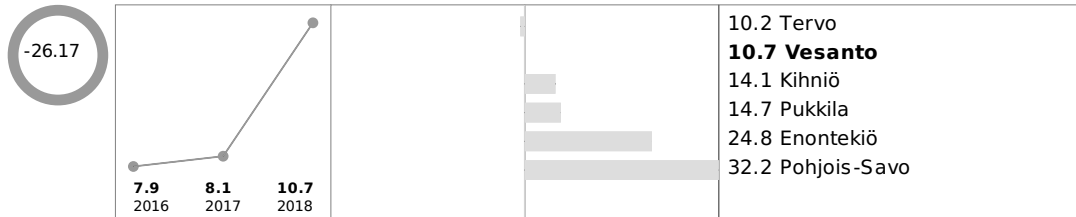
Asuntokunnat yhteensä, lkm

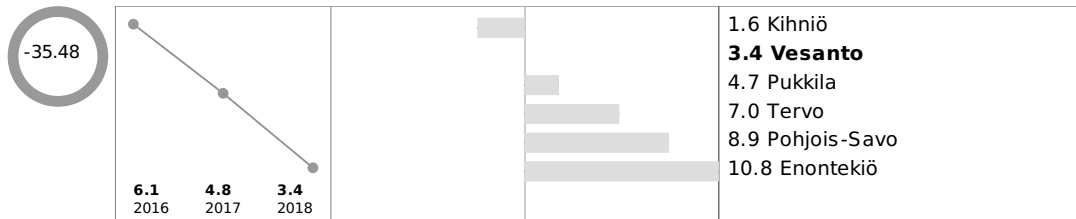
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

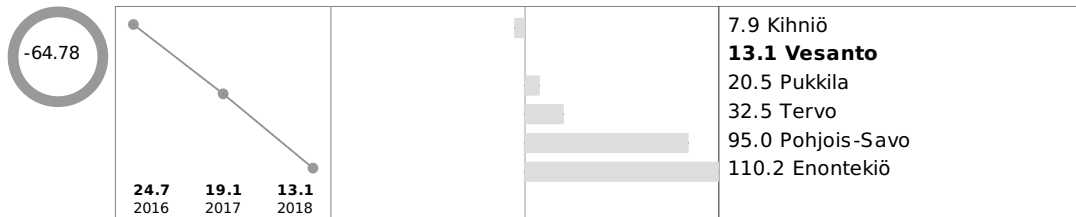
Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta

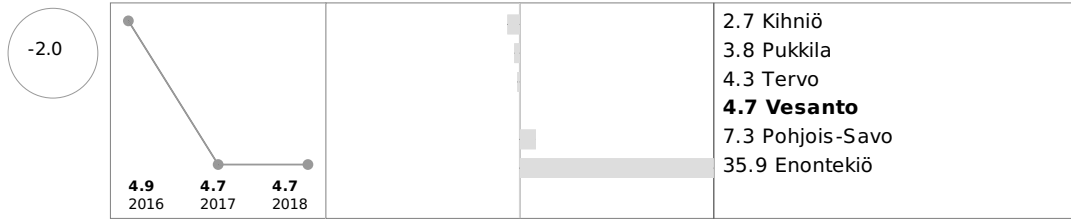
Poliisin tietoon tulleet eräät liikenne rikokset / 1 000 asukasta

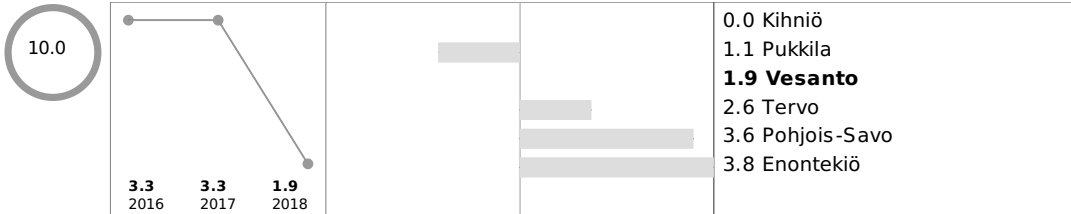
Poliisin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikenne rikkomukset / 1 000 asukasta

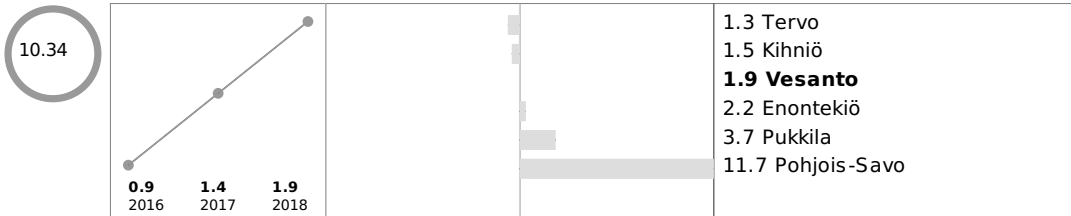
Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100 %:n alkoholina, litraa

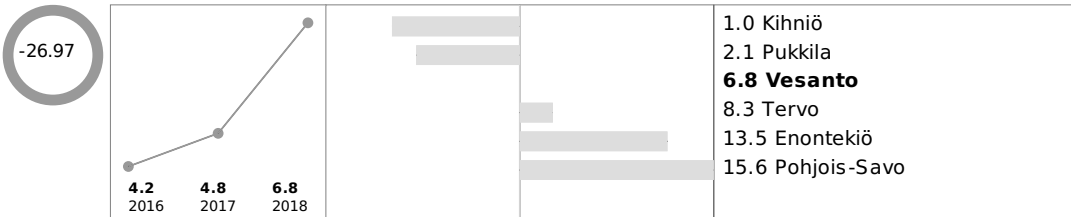
Poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset / 1 000 asukasta

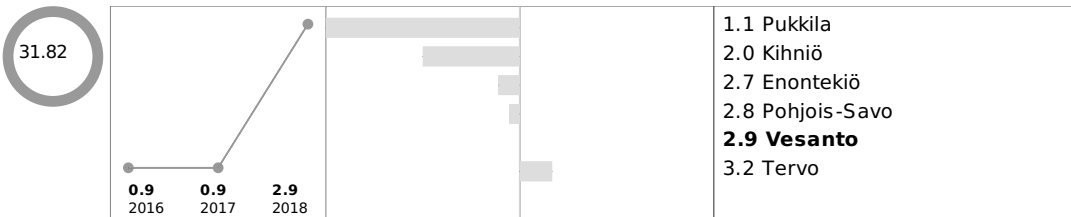
Päihtyneiden säilönnöt / 1 000 asukasta

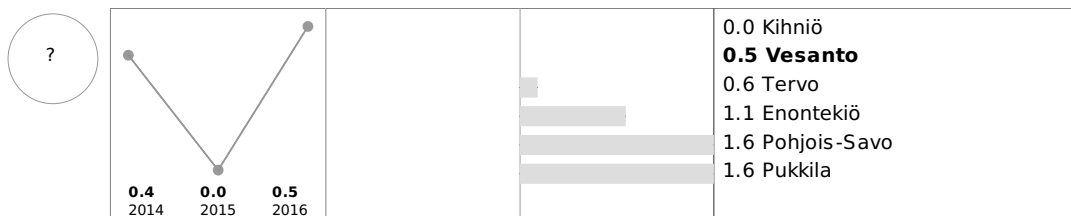
Päihtyneiden vaikutuksen alaisena tehdyistä rikoksista syylliseksi epäillyt / 1 000 asukasta

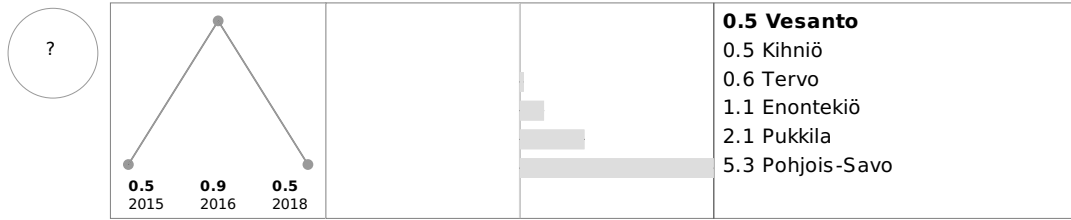
Päihtyneiden vaikutuksen alaisena tehdyistä väkivaltarikoksista syylliseksi epäillyt / 1 000 asukasta

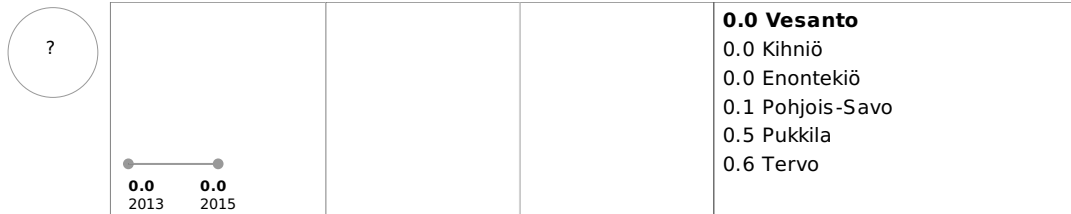
Poliisin tietoon tulleet huumausainerikokset / 1 000 asukasta

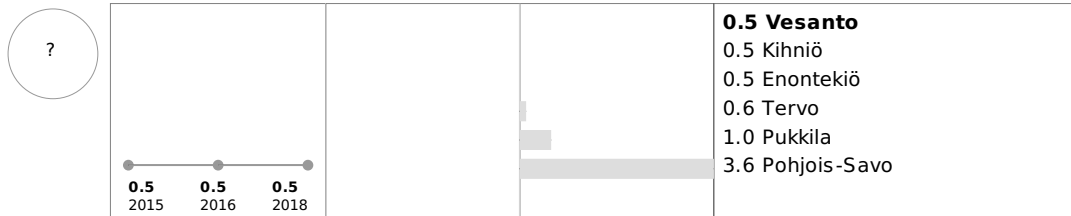
Poliisin tietoon tulleet kaikki huumausainerikokset / 1 000 asukasta

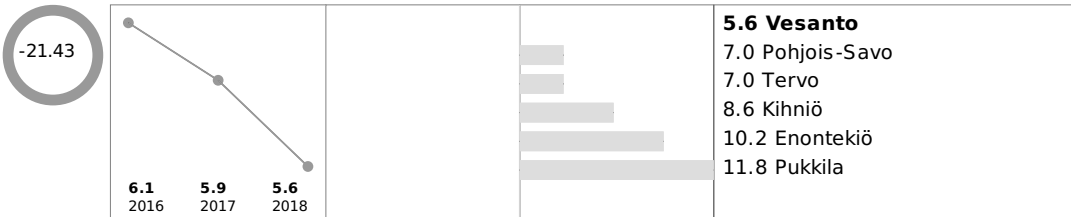
Poliisin tietoon tulleet törkeät huumausainerikokset / 1 000 asukasta

Poliisin tietoon tulleet huumausaineiden käyttöririkokset / 1 000 asukasta

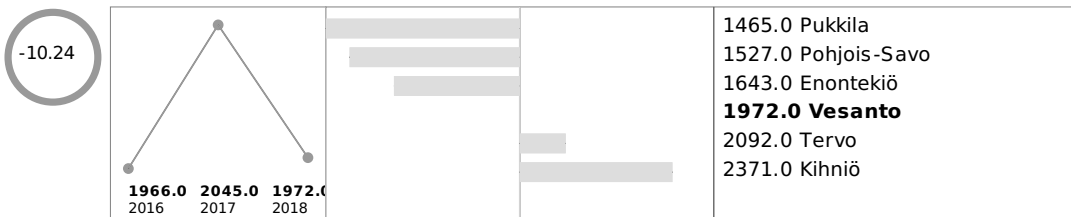
Ahtaasti asuvat asutokunnat, % kaikista asutokunnista

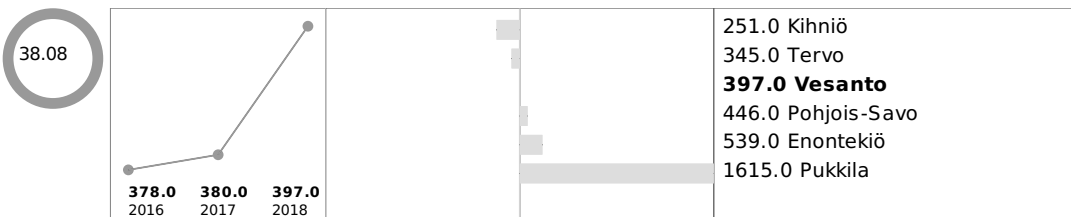
Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

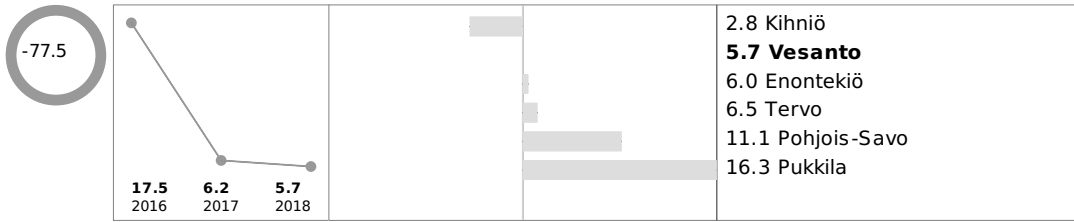
Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

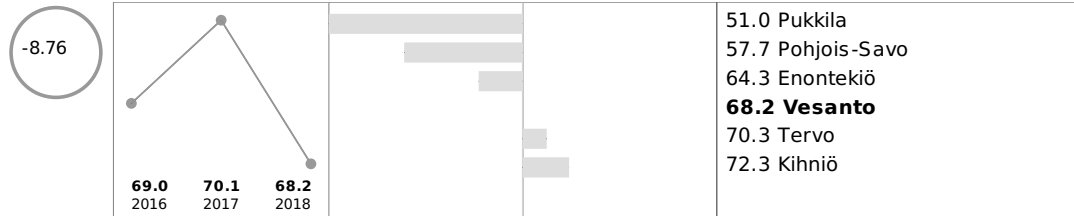
Perusterveydenhuollon muut avohoitokäynnit (muu ammattiryhmä kuin lääkäri) / 1 000 asukasta

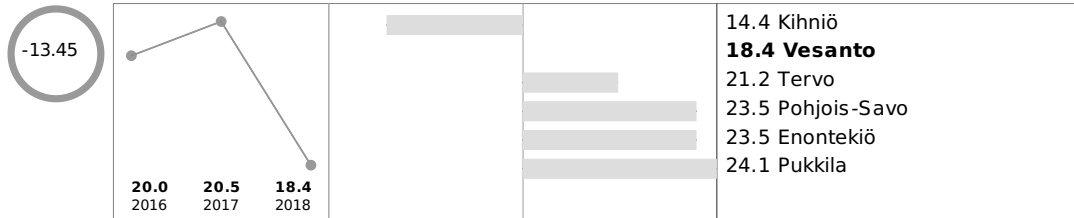
Perusterveydenhuollon vuodeosastohoito, keskimääräinen hoitoaika (vuosi 2018 ennakkotieto)

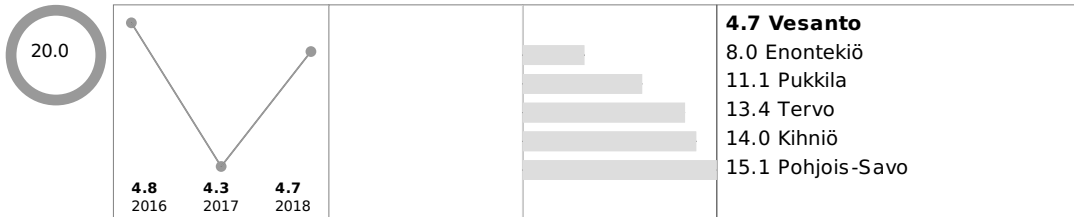
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärin potilaat yhteensä, % väestöstä

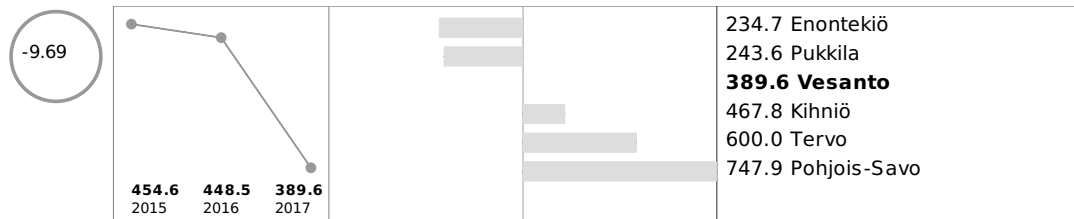
Yksityislääkärikäynneistä korvausta saaneet, % väestöstä

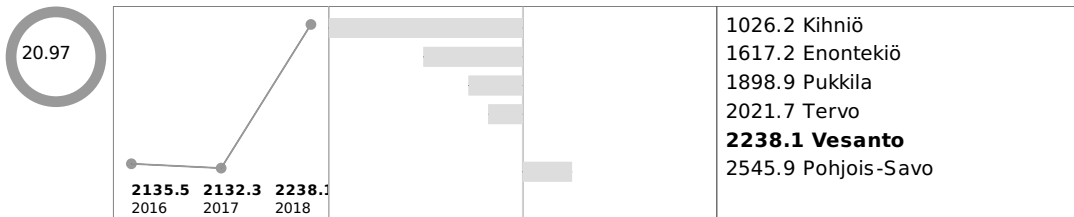
Hammaslääkäripalveluja yksityissektorilla käyttäneet (korvauksia saaneet hlöt), % väestöstä

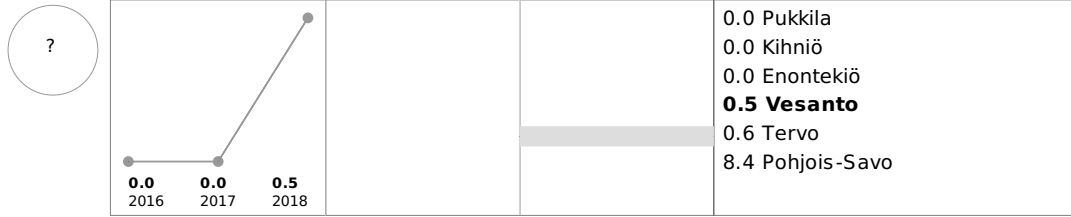
Aikuisten mielenterveyden avohoitokäynnit / 1 000 18 vuotta täyttänyttä (vuosi 2018 ennakkotieto)

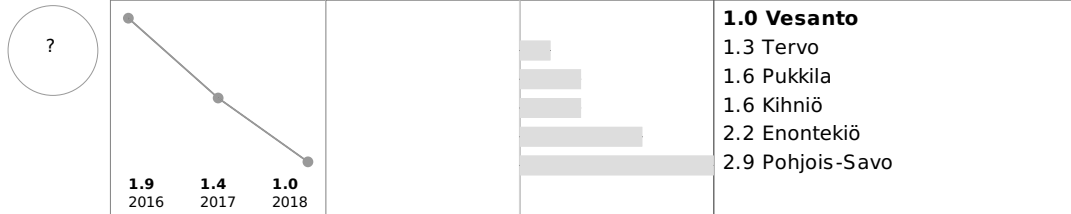
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit / 1 000 asukasta (vuosi 2018 ennakkotieto)

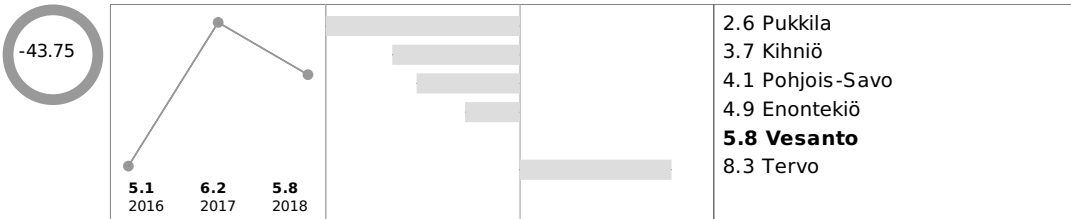
Päihdehuollon avopalveluissa asiakkaita / 1 000 asukasta

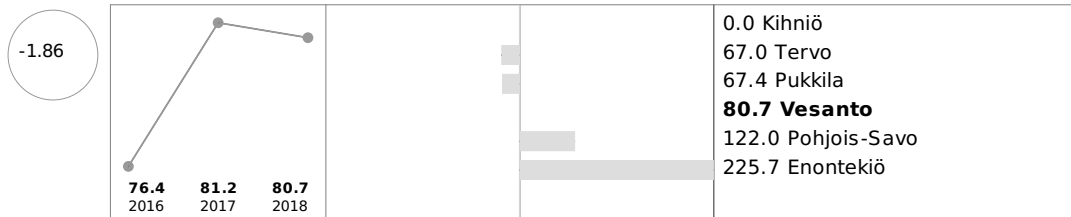
Päihdehuollon laitoksissa hoidossa olleet asiakkaat / 1 000 asukasta

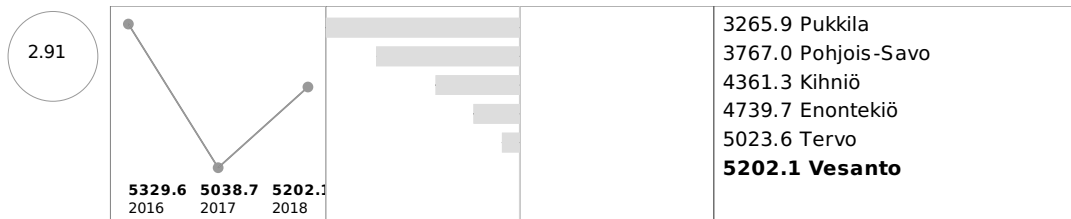
Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidetut potilaat / 1 000 asukasta (vuosi 2018 ennakkotieto)

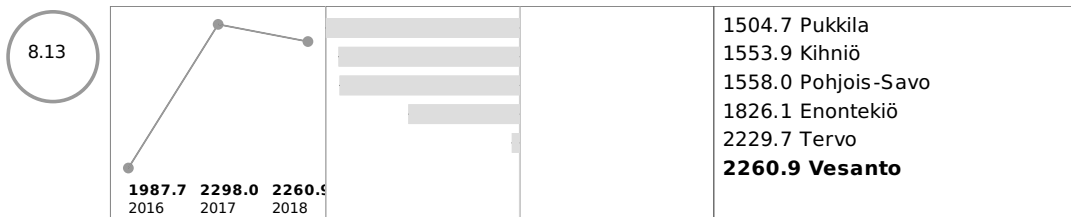
Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien menot yhteensä, euroa / asukas

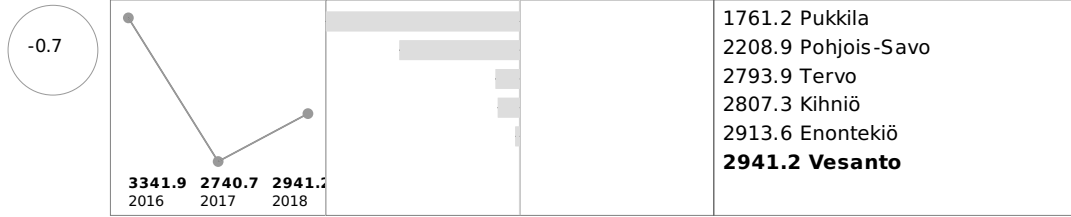
Sosiaali- ja terveystoiminnan nettokäyttökustannukset (pl. varhaiskasvatus 2015-), euroa / asukas

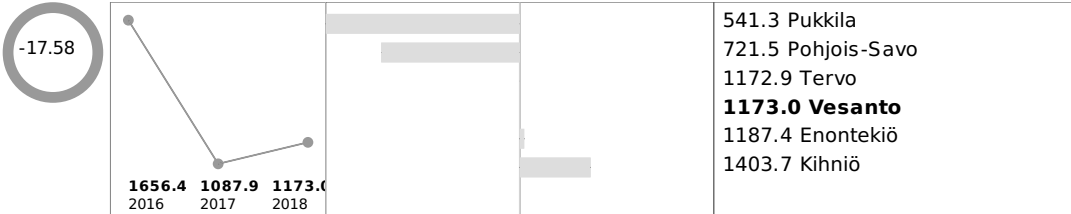
Sosiaalitoiminnan nettokäyttökustannukset (pl. varhaiskasvatus 2015-), euroa / asukas

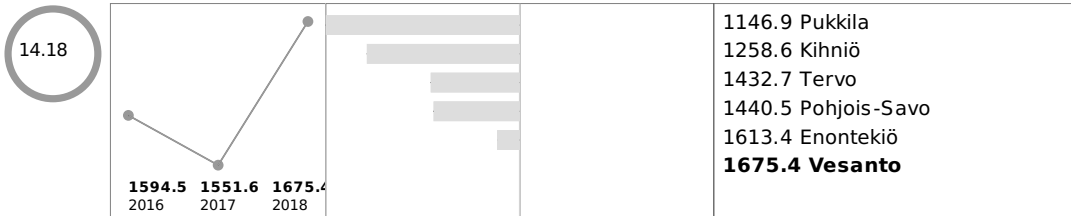
Terveystoiminnan nettokäyttökustannukset, euroa / asukas

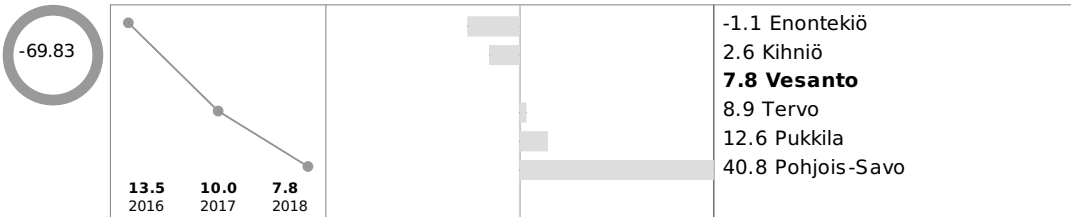
Perusterveydenhuollon (mukaan lukien suun terveydenhuolto) nettokäyttökustannukset, euroa / asukas

Erikoissairaanhoidon nettokäyttökustannukset, euroa / asukas

Päihdehuollon erityispalvelujen nettokäyttökustannukset, euroa / asukas

KAIKKI IKÄRYHMÄT - Yhteenveto

Kelan sairastavuusindeksi (ikävakioitu) on Vesannolla korkein vertailukunnista. Pukkila 94,4, Kihniö 101,4 Enontekiö 110,8 Tervo 126,7, Vesanto 132,9. Jokaiselle Suomen kunnalle on laskettu Kelan rekisteritietojen avulla indeksiluku, joka kertoo, miten tervettä tai sairasta väestö on suhteessa koko maan keskiarvoon (= 100). Kuntien välisistä eroista voidaan poistaa väestön ikä- ja sukupuolirakenteesta johtuvat erot vakioimalla indeksiluvut iän ja sukupuolen mukaan. Luvut perustuvat kolmeen rekisterimuuttajaan:

- kuolleisuus
- työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osuus työikäisistä
- erityiskorvattaviin lääkkeisiin, rajoitetusti peruskorvattaviin lääkkeisiin tai ruokavaliokorvauksiin oikeutettujen osuus väestöstä.

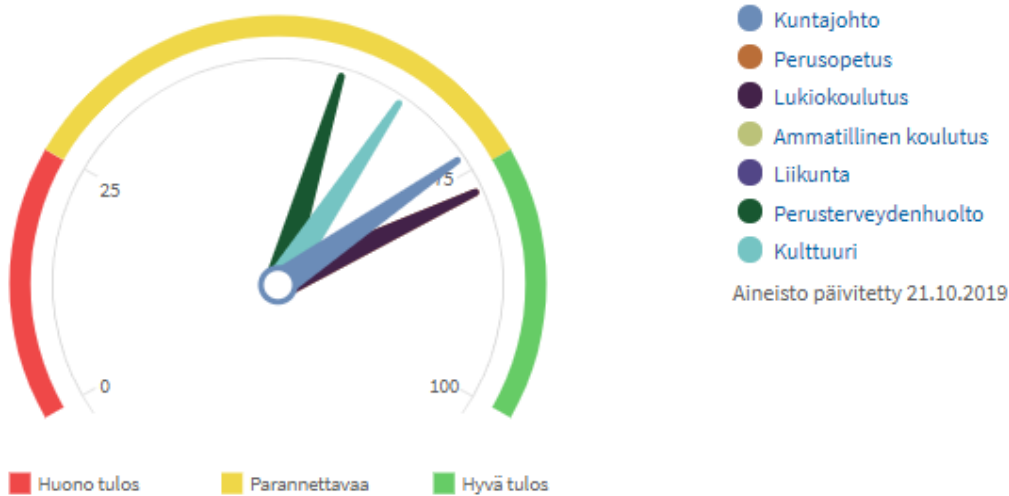
Kukin muuttujista on suhteutettu erikseen maan väestön keskiarvoon, jota merkitään luvulla 100. Sairastavuusindeksi on kolmen osaindeksin keskiarvo.

1.1 TEA-viisari

TEAvisari on Terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen ylläpitämä sähköisen hyvinvointikertomuksen indikaattori. Se on maksuton ja avoin vertailutietojärjestelmä, joka nostaa esille terveydenedistämiseksi eli kunnan toiminnan kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Palvelu tukee kuntien ja alueiden terveydenedistämistyön suunnittelua ja johtamista. TEA-visarissa esitetään tuloksia organisaatioiden mitattavissa olevista ominaisuuksista ja toiminnasta. Mittaamisessa on keskitytty erityisesti organisaatioiden valmiuteen yhdistää terveyden -ja hyvinvoinnin edistäminen organisaation perustoimintaan niin, että vaikutukset näkyvät kuntalaisten hyvinvoinnissa ja terveydessä. TEA-visarin tiedot kerätään kunnilta erilaisilla kyselyillä pääsääntöisesti kahden vuoden välein. Vuonna 2019 tietoa kerättiin kuntajohdon, kulttuurin ja perusopetuksen osalta. Perusopetuksen tietoja ei ole vielä päivitetty TEA-visariin. Perusterveydenhuollon osalta TEA-visarin tiedot on antanut Kysteri eli tulos on sama kuin muillakin kunnilla. Liikuntakyselyyn ei kunnasta ole tullut vastausta. Aiempina vuosina kyselyihin on vastattu heikosti, josta johtuen Vesannon kunnalla on ollut Pohjois-Savon vertailussa heikko TEA-visari tulos. Vuonna 2019 kyselyihin on kuitenkin alettu vastata systemaattisesti, joka on näkynyt parantuneena tuloksena. TEA-visarin aineistot on päivitetty 21.10.2019.

Koko maahan verrattuna terveydenedistämiseksi on hieman korkeampi eli (70/68). Vesannolla ei ole ammatillista koulutusta. Liikunnan osalta ei ole tietoja saatavilla. Vesannolla kuntajohto on terveydenedistämiseksi koko maan keskiarvoa hieman matalampi (73/78). Perusopetus (77/67) ja lukiokoulutus (77/69) ovat hyvällä tasolla. Perusterveydenhuolto (57/67) jää maan keskiarvon alle. Kulttuurin osalta Vesannolla on maan keskiarvoa nähden parempi tilanne (64/59).

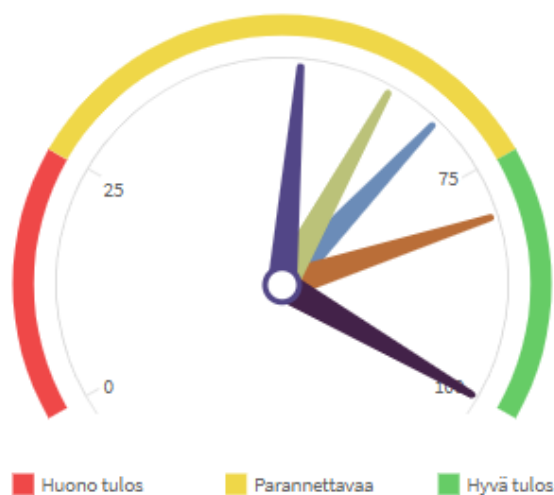
Terveydenedistämiseksi : Vesanto 2019

Pisteet	Vesanto	Koko maa
Terveydenedistämiseksi	70	68
Kuntajohto	73	78
Perusopetus	77	67
Lukiokoulutus	77	69
Ammatillinen koulutus	..	66
Liikunta	..	74
Perusterveydenhuolto	57	67
Kulttuuri	64	59

Kuntajohto : Vesanto 2019

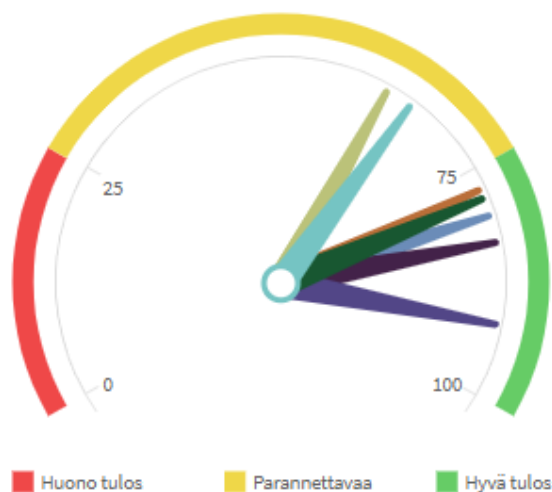
Kuntajohto

- Sitoutuminen
- Johtaminen
- Seuranta ja tarveanalyysi
- Voimavarat
- Osallisuus

Aineisto päivitetty 21.10.2019

← Pisteet	Vesanto	Koko maa
Kuntajohto	73	78
Sitoutuminen i	68	77
Johtaminen i	80	80
Seuranta ja tarveanalyysi i	100	87
Voimavarat i	62	65
Osallisuus i	52	80

Perusopetus : Vesanto 2017

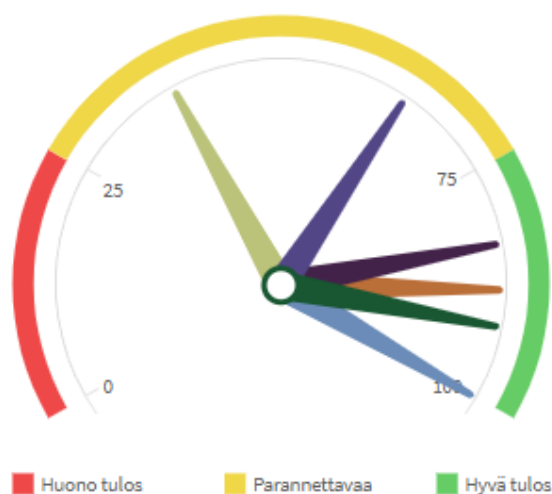
Perusopetus

- Sitoutuminen
- Johtaminen
- Seuranta ja tarveanalyysi
- Voimavarat
- Yhteiset käytännöt
- Osallisuus
- Muut ydintoiminnot

Aineisto päivitetty 21.10.2019

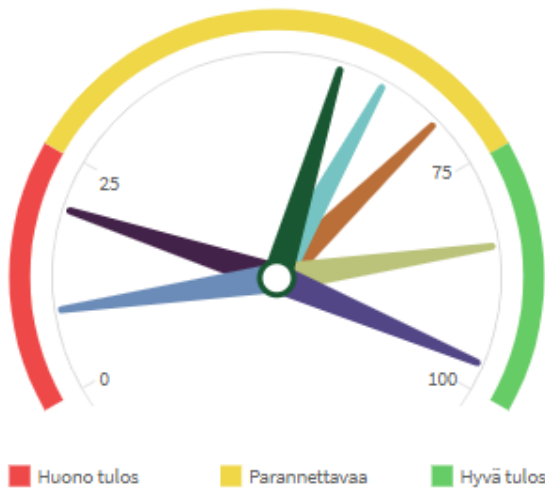
← Pisteet		Vesanto	Koko maa
Perusopetus		77	67
Sitoutuminen	i	80	82
Johtaminen	i	77	68
Seuranta ja tarveanalyysi	i	83	67
Voimavarat	i	62	54
Yhteiset käytännöt	i	92	77
Osallisuus	i	78	61
Muut ydintoiminnot	i	65	61

Lukiokoulutus : Vesanto 2018

← Pisteet		Vesanto	Koko maa
Lukiokoulutus		77	69
Sitoutuminen	i	100	88
Johtaminen	i	88	72
Seuranta ja tarveanalyysi	i	83	68
Voimavarat	i	38	57
Yhteiset käytännöt	i	64	63
Osallisuus	i	92	66

Perusterveydenhuolto : Vesanto 2018

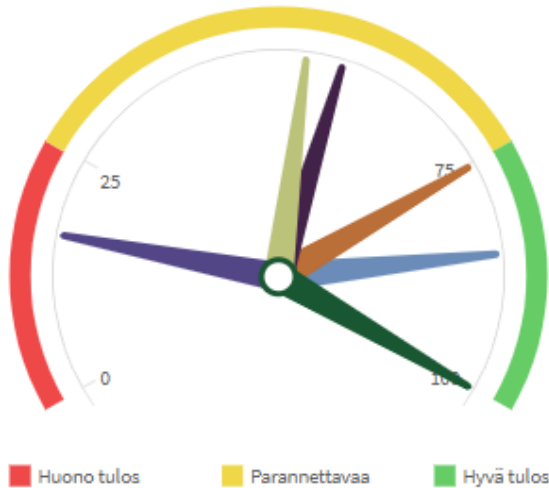
Perusterveydenhuolto

- Sitoutuminen
- Johtaminen
- Seuranta ja tarveanalyysi
- Voimavarat
- Yhteiset käytännöt
- Osallisuus
- Muut ydintoiminnot

Aineisto päivitetty 21.10.2019

← Pisteet		Vesanto	Koko maa
Perusterveydenhuolto		57	67
Sitoutuminen	i	9	42
Johtaminen	i	69	78
Seuranta ja tarveanalyysi	i	20	46
Voimavarat	i	84	73
Yhteiset käytännöt	i	97	74
Osallisuus	i	57	81
Muut ydintoiminnot	i	62	72

Kulttuuri : Vesanto 2019

Kulttuuri

- Sitoutuminen
- Johtaminen
- Seuranta ja tarveanalyysi
- Voimavarat
- Osallisuus
- Muut ydintoiminnot

Aineisto päivitetty 21.10.2019

← Pisteet	Vesanto	Koko maa
Kulttuuri	64	59
Sitoutuminen i	85	53
Johtaminen i	75	69
Seuranta ja tarveanalyysi i	57	52
Voimavarat i	53	54
Osallisuus i	17	56
Muut ydintoiminnot i	100	69

1.2 Ehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö

Mielenterveyteen ja päihteisiin liittyvät ongelmat ovat keskeinen haaste koko Pohjois-Savon alueella. Siksi tässä hyvinvointikertomuksessa tuodaan esiin ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön tilanne kunnassa:

Ehkäisevän mielenterveystyön on todettu olevan niin yksilö- kuin ryhmätasollakin selkeästi vaikuttavaa. Kaikissa elämän vaiheissa on mahdollista edistää mielenterveyttä ja ehkäistä mielenterveyden häiriöitä tehokkaiksi todetuilla menetelmillä ja toimintamalleilla. Myös kansainvälisissä tutkimuksissa on todettu näyttöä ehkäisevän mielenterveystyön vaikuttavuudesta ja kustannustehokkuudesta. Taloudelliset vaikutukset näkyvät suorien vaikutusten lisäksi epäsuorasti myös tuottavuuden kasvuna, haittojen vähenemisenä, tapaturmien ja kuolleisuuden alenemisena sekä yksilöiden ja perheiden elämänlaadun paranemisena. Ehkäisevä mielenterveystyö on siis perustellusti investointia tulevaisuuteen. (THL 2019, 10.)

Ehkäisevä päihdetyö on lakisääteistä toimintaa (mm: perustuslaki, laki ehkäisevän päihdetyön järjestämiseksi, alkoholilaki, tupakkalaki, huumausainelaki, rahapelilaki, terveydenhuoltolaki, sosiaalihuoltolaki sekä päihdehuoltolaki). Valtion ja kuntien velvollisuus on luoda työlle riittävät rakenteet.

Vesannon kunnassa päihdehuollon sosiaaliohjaus ja -tuki järjestetään yhteistyössä muiden Nilakan kuntien kanssa. Päihde- ja mielenterveystyöntekijä on Vesannolla pääsääntöisesti kerran viikossa. Jokaisen kunnan omilta sivuilta löytyy linkki päihde- ja mielenterveystyön palveluihin.

Vesannon terveyskeskukseen (Kysteri) kuntalaiset voivat hakeutua mielenterveysneuvolaan ajanvarauksella joko itse tai lähetteellä. Nilakan palveluyksikössä on käytettävissä oman psykologin palvelut.

Erikoissairaanhoidossa tehdään yhteistyötä lähinnä Julkulan ja Koljonvirran sairaaloiden kanssa.

Ehkäisevä päihde- ja mielenterveysohjelma on tehty Nilakan alueelle vuonna 2016. Uutta työstetään parhaillaan.

Vesannon kunnassa työskentelee mielenterveys- ja päihdetyön työntekijä yhtenä päivänä viikossa. Työntekijä on Vesannon kunnan palkkalistoilla, mutta hoitaa muutkin Nilakan kunnat. Ennaltaehkäisevän työn asioihin on resursoitu noin 5% työajasta. Käytännössä työ on korjaavaa työtä, ei ehkäisevää. Nilakan alueelle on nimetty ennalta ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilö ja 1.11.2019 Pielaveden kunta on nimennyt oman työntekijän tehtävään.

Pohjois- Savon ennaltaehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön koordinaattori järjestää säännöllisesti koulutuksia vaikuttaviksi todetuista menetelmistä työn tueksi, mm. PAKKA- koulutus, Tunnista ja tiedä Cannabis, NUUSKA-paketti. Pohjois-Savon ennaltaehkäisevä päihde- ja mielenterveys- verkosto kokoontuu 3-4-kertaa vuodessa.

2 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Vahvuudet hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä ja palvelujärjestelmässä

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sisältyy kunnan toiminnan ja talouden suunnitteluun
- Hyte-yhdyshenkilö on nimetty
- Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden kehittäminen, e-kirjasto
- Kunnan terveydenedistämisaktiivisuus kokonaisuutena on maan keskiarvoa korkeampi
- Työllisyyttä lisääviä toimenpiteitä on tehty.
- Kotona asuvien 75-vuotta täyttäneiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on vertailukuntien suurin vuonna 2018 (92,3%)
- Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitajakset ovat vähentyneet
- Varhaiskasvatuksen käyttöaste on korkea
- Lastensuojeluilmoitusten ja avohuollon tukea saaneiden määrät ovat laskeneet
- Nuorille on tarjolla laadukkaat tilat
- Uusi koulu on rakenteilla

Kehittämiskohteet hyvinvoinnin edistämässä ja palvelujärjestelmässä

- Pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen
- Nuorisotyöttömyyden vähentäminen
- Kaatumisten ja putoamisten ennaltaehkäisy
- Mielenterveys- ja päihdepalveluiden tehostaminen
- Koulutuksen ulkopuolelle jäävien tukeminen
- Sote-kulujen hillitseminen ennaltaehkäisevän työn kehittämisellä
- Lasten liikkumisen lisääminen ja ylipainon ehkäisy
- Harrastusmahdollisuuksien lisääminen kaikissa ikäryhmissä
- Järjestöyhteistyön kehittäminen
- Liikunnan TEA-viisari kyselyyn vastaaminen

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2017 - 2021

3 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Vesannon kuntastrategia

Hyväksytty kunnanvaltuustossa 18.6.2018

Strategia sisältää:

- Brändityyppisen vision (vakiinnuttamisaika 10-20 vuotta)
- Kunnan toimintatapoja koskevat linjaukset 2018-2021
- Kuntatason strategiaprojektit vuodelle 2018
- Tausta-aineiston (tilastot ja valmisteluprosessin dokumentointi)
- Strategiaprojektit määritellään vuosittain kuntatasolla ja alemmilla tasoilla

Strategian perusta:

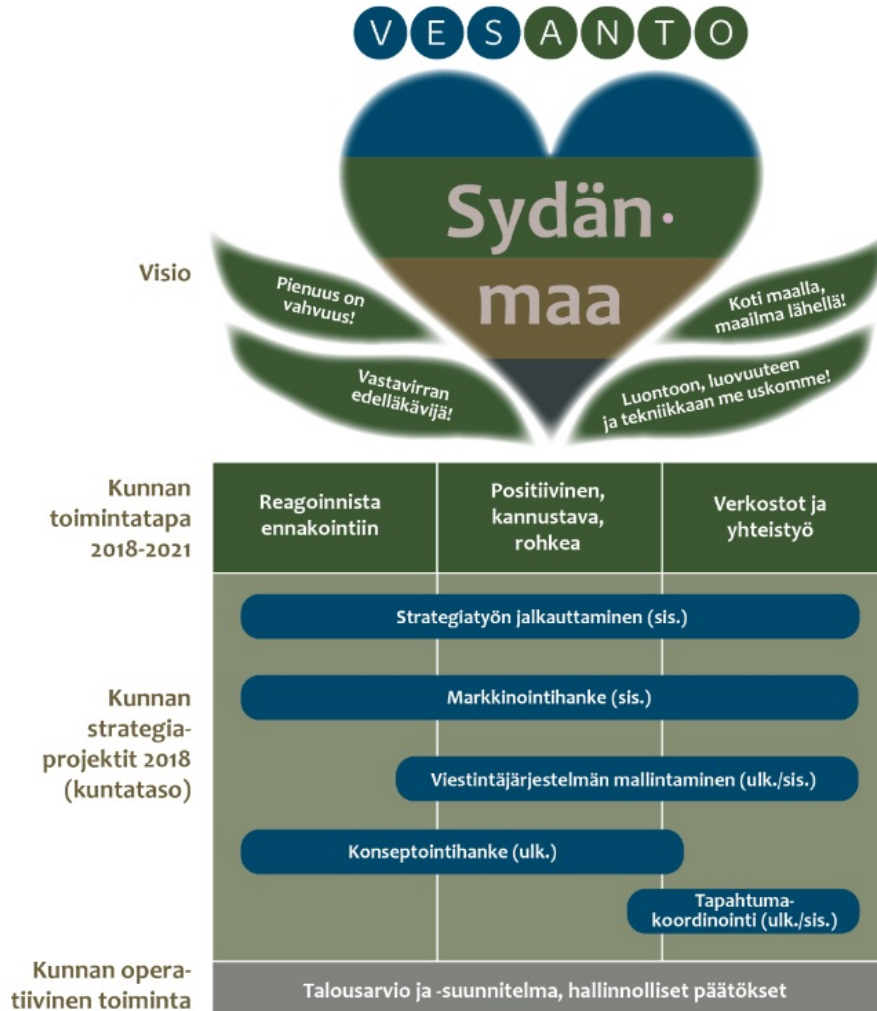
- Strategian ”kuittamisesta” jatkuvaan, ohjaavaan strategiatyöhön
- Elinvoima-ajattelu strategiatyön perustana
- Strategia tukee profiloitumista
- Monitasoinen ja osallistava toimintatapa
- Strategisen ja operatiivisen toiminnan suhteen selkiyttäminen
- Kuntalain vaatimusten täyttäminen

Strategian arviointi ja seuranta:

- Elinvoimaryhmä esittää valtuustolle vuosittain elokuun lopussa arvion strategian toteutumisesta ja täsmennystarpeista elinvoimanäkökulmasta; tarkastuslautakunta arvioi kunnan toimintaa hallinnon ja talouden näkökulmasta

Vesannon kuntastrategian kokonaisuus

Vesannon visio: Sydänmaa®

Millainen on Sydänmaa®?

1) Pienuus on vahvuus!

- Mitä se on: Vesanto hyödyntää pienuuden etuja toteuttamalla osallistavaa, kannustavaa ja ketterää päätöksentekoa, henkilöstö- ja omistajapolitiikkaa sekä tukemalla monipuolisia pienyhteisöjä ja paikallista identiteettiä vahvistavia toimia.

2) Vastavirran edelläkävijä!

- Mitä se on: Vesanto panostaa kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi, palvelujen järjestämiseksi ja tuottamiseksi sekä lakisääteisten palvelutavoitteiden täyttämiseksi sellaisten toiminta- ja yhteistyömallien kehittämiseen, jotka turvaavat nykyisen palvelutason sekä syntyvät ratkaisuhakuisuuden, yrittäjyyden, ennakkoluulottoman kokeilemisen ja edelläkävijyyden perustalle.

3) Koti maalla, maailma lähellä!

- Mitä se on: Vesanto tarjoaa monipuolisia, luonnonläheisiä, edullisia ja myös innovatiivisia asumismahdollisuuksia koko kunnan alueella sekä toimivat yhteydet lähelle ja kauas.

4) Luontoon, luovuuteen ja tekniikkaan me uskomme!

- Mitä se on: Vesanto panostaa luonnonvaroista ammentavan liiketoiminnan ja biotalouden kehittämiseen, tekniikan ja luovuuden hyödyntämiseen sekä näiden yhdistämiseen.

Vesannon kunnan toimintatapa

Miten Vesannon kunta toimii?

1) Reagoinnista ennakkointiin

- Mitä se on: Vesannolla panostetaan asioiden ennakkointiin, vaihtoehtojen hahmottamiseen ja muutoksen hallintaan niin paljon, että tulevaisuuteen voidaan tavoitteellisesti vaikuttaa; strategian toteutumista arvioidaan ja sitä muutetaan aina tarvittaessa.

2) Positiivinen, kannustava, rohkea

- Mitä se on: Vesannolla luodaan kaikille kannusteet toimia yhteisten tavoitteiden suuntaisesti ja olla luomassa positiivista ja rohkeaa toimintakulttuuria, josta viestitään aktiivisesti ja positiivisesti.

3) Verkostot ja yhteistyö

- Mitä se on: Vesannolla opetellaan toimimaan tulevaisuuden toimintaympäristössä sekä johtamaan ja vaikuttamaan erilaisissa verkostoissa.

Vesannon kunnan strategiaprojektit 2018

Miten vision toteutumista edistetään käytännössä?

1) Strategiatyön jalkauttaminen

- Mitä se on: Hankkeessa suunnitellaan ja saatetaan käyttöön uuden strategian mukainen toimintamalli.

2) Markkinointihanke

- Mitä se on: Hankkeessa laaditaan, koeponnistetaan ja arvioidaan markkinointisuunnitelma Vesannosta asuinpaikkana.

3) Viestintäjärjestelmän mallintaminen

- Mitä se on: Hankkeessa suunnitellaan ja mallinnetaan kunnan viestintäjärjestelmä, johon kuuluu sekä sisäinen viestintä että viestintä sidosryhmien kanssa (ml. tiedotusvälineet).

4) Konseptointihanke

- Mitä se on: Hankkeessa suunnitellaan ja arvioidaan useita liiketoiminta-aihoita. Mikäli aihiot osoittautuvat toteuttamiskelpoisiksi, niille laaditaan toteutussuunnitelma (ml. toteuttajat, rahoitus, osaaminen, tuotteistaminen).

5) Tapahtumakoordinaatio

- Mitä se on: Hankkeessa suunnitellaan toimintamalli, jonka avulla tapahtumien kirjoa voidaan entisestään laajentaa ja samalla jakaa niiden toteutusvastuuta eri tahojen kesken.

4 Hyvinvointisuunnitelma

Hyvinvointisuunnitelmaan on koottu ja määritetty ikäryhmittäin tilastotietoon perustuen kuluvan kauden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit.

LAPSET JA NUORET

PAINOPISTE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO JA RESURSSIT	ARVIOINTI
------------	--------------	-------------------------	-----------

Harrastusmahdollisuuksien lisääminen	<p>Matalan kynnyksen ryhmätoiminta</p> <p>Lasten ja nuorten toiveiden kuuleminen</p> <p>Eväitä Elämälle -ohjelma</p> <p>Harrastusvälineiden lainaus esim. kirjastosta</p>	<p>Yhteistyössä järjestöt, yhdistykset, kunnan opetus-, sivistys- kulttuuri-, nuoriso-, liikuntatoimi, seurakunta</p> <p>Pelastakaa lapset, Itä-Suomen aluetoimisto</p> <p>Liikuntatoimi</p>	<p>kyselyt</p> <p>tilastot</p>
Lasten ja nuorten ylipainon vähentäminen, liikunta	<p>Kouluissa edistetään liikunnallista toimintakulttuuria (Liikkuva koulu)</p> <p>Lääkärin tai hoitajan läheteellä pääsee ravitsemusterapeutin yksilöohjaukseen</p> <p>Perheliikuntaneuvola edistää koko perheen liikuntatottumuksia</p> <p>Urheiluseurat ja -järjestöt tarjoavat tukea vähävaraisten perheiden liikuntaharrastuksiin</p>	<p>Koulu</p> <p>Perusterveydenhuolto</p> <p>Perheneuvola</p> <p>Järjestöt</p>	<p>tilastot</p> <p>kouluterveyskysely</p>
Lasten ja nuorten ylipainon vähentäminen, ravitsemus	<p>Neuvokas-perhe-elintapaohjausmenetelmä</p> <p>Varhaiskasvatuksessa ja kouluissa panostetaan tarjottavan ruoan hyvään ravitsemukselliseen laatuun</p> <p>Lasten lounaat ovat Sydänmerkki-kriteerien mukaisia.</p>	<p>Lastenneuvola</p> <p>Varhaiskasvatus</p> <p>Opetustoimi, ruokapalvelut</p>	<p>tilastot</p>

Lapsi- ja perhepalveluiden kehittäminen edelleen	LAPE-hanke. Lasten ja nuorten hyvinvointi sekä lapsiperheiden palvelujen parantaminen on kirjattu uuteen hallitusohjelmaan Perhekeskustoimintamallin ja lastensuojelun toimintamallien käyttöönoton koordinointi ja ohjaus	LAPE-työryhmä	
---	---	---------------	--

TYÖIKÄISET

PAINOPISTE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO JA RESURSSIT	ARVIOINTI
Työttömyyden vähentäminen	Työllisyyttä edistävät toimenpiteet, mm. -työnhakuvalmennus ja uravalmennus -työkokeilu ja koulutuskokeilu -työvoimakoulutus -omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella tuettuna -kuntouttava työtoiminta	Kunnan päättäjät	tilastot
Päihde (alkoholi- ja huume) ja mielenterveysongelmien väheneminen	Vaikuttaviksi todettujen työmenetelmien hyödyntäminen	Päihde- ja mielenterveystyöntekijä/ Nilakan työryhmä	tilastot
Liikuntamahdollisuuksien lisääminen	Matalan kynnyksen liikuntapalvelut	Liikuntatoimi, Järjestöt	kuntalaiskyselyt tilastot
Terveet elintavat	Liikuntaneuvonta Terveiden edistämisen hankkeet	Liikuntatoimi, Järjestöt, Hyte-yhdyshenkilö	kuntalaiskyselyt tilastot
Arjen turvallisuus; tapaturmien ja onnettomuuksien ehkäisy	Turvallisuussuunnitelman laatiminen/päivittäminen	Kuntajohto yhteistyössä poliisin, pelastuslaitoksen ja paikallisten yhteisöjen kanssa	tilastot kuntalaiskyselyt

IKÄÄNTYNEET

PAINOPISTE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO JA RESURSSIT	ARVIINTI
Arjen turvallisuus; tapaturmien ja onnettomuuksien ehkäisy	Turvallisuussuunnitelman laatiminen/päivittäminen	Kuntajohto yhteistyössä poliisin, pelastuslaitoksen ja paikallisten yhteisöjen kanssa	tilastot kuntalaiskyselyt
Kaatumisten ennaltaehkäisy	Oikea-aikainen apuvälinearvio Voimaa vanhuuteen kärkihanke 2016-2018	Fysioterapia, kuntoutuspalvelut	
Kotona asumisen turvaaminen	Ennaltaehkäisevät palvelut Palvelutarpeen arviointi Etäpalveluiden kehittäminen Kotiavun lisääminen Omaishoitajien tukeminen Apuvälineet	Järjestöt Sosiaali- ja terveystoimi Fysioterapia	tilastot
Osallisuuden vahvistaminen	Aktiivista ryhmätöimintää matalalla kynnyksellä Osallisuussuunnitelma	Järjestöt Hyte-yhdyshenkilö	Kuntalaiskyselyt
Terveet elintavat	Liikuntaneuvonta Terveystiedon edistämisen hankkeet	Liikuntatoimi, järjestöt Hyte-yhdyshenkilö	tilastot

YMPÄRISTÖ JA ASUMINEN

PAINOPISTE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHOT	ARVIINTI
-------------------	---------------------	--------------------	-----------------

Muuttoliikkeen vahvistaminen	Asuntoja tarjolla erilaisiin elämäntilanteisiin Ajanmukainen asuntokanta Palveluiden turvaaminen	Johtoryhmä, Sidosryhmät Kunta, järjestöt	Tilastot
Liikenneyhteydet	Sivukylät otetaan huomioon suunnittelussa Kimppakyydit Asiointiliikenne	Kunta yhteistyössä yrittäjien kanssa	Kuntalaiskyselyt
Uusi koulu	Uuden koulun suunnittelu	Kunnanhallitus Palveluyhtiö Viisari	Toteutuma

5 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

Hyvinvointisuunnitelman lisäksi on laadittu erilliset osallisuus- ja järjestösuunnitelmat joiden tavoitteena on selkeyttää ja tehostaa kunnassa tehtävää osallisuus- ja järjestöyhteistyötä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

VESANNON KUNNAN OSALLISUUSSUUNNITELMA

TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	ARVIINTI/SEURANTA
Osallisuuden edistäminen otetaan osaksi kunnan toimintakulttuuria	Kuntalaisten osallisuus huomioidaan päätöksenteossa ja palveluissa	Kunnan päättäjät ja kunnan johtoryhmä	Kuntalaispalaute
Kunnan henkilöstön sitouttaminen ja ohjaus	Kunnan henkilöstö koulutetaan osallistavaan toimintatapaan	Kunnan johtoryhmä ja esimiehet	Henkilöstökysely

Uusien, osallisuutta edistävien työkalujen ja toimintatapojen käyttöönotto	<p>Otetaan käyttöön uusia, tarkoituksenmukaisia osallisuutta edistäviä työkaluja ja toimintatapoja, kuten esimerkiksi kuntalaisraadit</p> <p>Tutkitaan erilaisten sähköisten sovellusten ja palvelujen käyttöönottoa.</p> <p>Kehitetään kunnan kotisivuja vuorovaikutteiseen suuntaan</p> <p>Kuntalaisten kanssa pohditaan muita osallisuus- ja vuorovaikutustapoja.</p>	<p>Kunnan päättäjät ja kunnan johtoryhmä</p>	<p>Kuntalaispalaute</p>
Osallisuutta tukevien käytäntöjen ja kokoontumispaikkojen järjestäminen	<p>Tehostetaan tilojen käyttöä ja markkinointia.</p> <p>Varmistetaan kokoontumistilojen esteettömyys ja saavutettavuus.</p>	<p>Kunnan johtoryhmä</p>	<p>Kuntalaispalaute</p>
Osallisten ottaminen mukaan suunnitteluun ja päätöksentekoon	<p>Otetaan vaikutusten ennakoarviointimalli käyttöön laajemmin ja systemaattisemmin</p> <p>Tutkitaan osallistavan budjetoinnin mahdollisuutta</p>	<p>Kunnan päättäjät ja kunnan johtoryhmä</p>	<p>Kuntalaispalaute</p>
Järjestöyhteistyön kehittäminen	<p>Järjestösuunnitelman käyttöönotto</p>	<p>Kunnan johtoryhmä</p>	<p>Järjestökysely</p>

Viestinnän kehittäminen	<p>Panostetaan ennakoivaan viestintään ja oikeiden viestintäkanavien valintaan</p> <p>Edistetään kunnan henkilöstön valmiuksiin osallistua eri foorumeilla avoimeen keskusteluun palvelualueidensa asioista</p> <p>Vahvistetaan vuorovaikutusta yhdensuuntaisen viestinnän sijaan</p> <p>Vahvistetaan henkilöstön vuorovaikutustaitoja</p> <p>Kehitetään sähköisiä palautekanavia</p> <p>Tehostetaan sosiaalisen median käyttöä</p> <p>Järjestetään viestintäkoulutusta henkilöstölle ja päättäjille</p> <p>Oikea-aikaisen tiedottamisen kehittäminen.</p>	Kunnan johtoryhmä ja esimiehet	Kuntalaispalaute
--------------------------------	--	--------------------------------	------------------

VESANNON KUNNAN JÄRJESTÖSUUNNITELMA

TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	ARVIOINTI/SEURANTA
Järjestötyötä edistävän henkilön nimeäminen (järjestökoordinaattori)	Työajan resursointi	Kunnan päättäjät	Järjestötyöhön kuluvan ajan tilastointi
Järjestöyhteistösunnitelman laatiminen yhdessä järjestöjen kanssa	Kirjataan järjestöjen kanssa tehtävän yhteistyön periaatteet järjestöyhteistyön ohjeeseen	Järjestökoordinaattori ja HYTE-yhdyshenkilö	Hyväksytään järjestöyhteistyön ohje kunnanvaltuustossa. Asiakirja päivitetään vuosittain
Kunnan päättäjien ja järjestöjen edustajien yhteiset tapaamiset	Yhteiset tapaamiset 1-2x vuodessa	Järjestökoordinaattori	

Toiminnan vuosikello käyttöön	Vuosikellon avulla suunnitellaan ja jäsennetään toimintaa	Järjestökoordinaattori ja HYTE-yhdyshenkilö	
Nuorten aktivoiminen mukaan seuratoimintaan	Jalkautetaan järjestöihin hyviä toiminta- ja viestintätapoja, joilla oman toiminnan voisi saada näkyviin ja kiinnostavaksi työikäisille ja nuorille. Kouluissa kokeillaan aktiivisen kansalaisen kasvatusta.	Järjestöt Yhteistyössä Sakke-hanke Opetustoimi	Järjestökysely 2020-2022
HYTE-kertomusta työstetään yhdistysten kanssa yhdistysilloissa		Järjestökoordinaattori ja HYTE-yhdyshenkilö	
HYTE-ryhmään kutsutaan järjestöedustajia	Järjestöyhteyshenkilöiden sekä Hyte-koordinaattorin yhteistyö kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi	Järjestökoordinaattori ja HYTE-yhdyshenkilö	

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

6 Suunnitelman laatijat

Kertomuksen vastuutaho ja laatijat:

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä kunnassa vastaa kunnan johtoryhmä / hyvinvointityöryhmä, johon kuuluvat kunnanjohtaja Sanna Kauvosaari, perusturvajohtaja Anne-Leena Pellikka, hallinnollinen rehtori-sivistystoimenjohtaja Jaana Ruuskanen ja tekninen johtaja Juha Soininen.

Laajan hyvinvointikertomuksen laatija on Vesannon ja Tervon yhteinen HYTE-yhdyshenkilö Mikko Latvala. Osa aineistosta on yhteistä Tervon laajan hyvinvointikertomuksen kanssa. Tervon laajaa hyvinvointikertomusta on ollut HYTE-yhdyshenkilön kanssa laatimassa hyvinvointikoordinaattori-opiskelija Heli Holopainen. Tervon kunnan laaja hyvinvointikertomus on osa Heli Holopaisen opinnäytetyötä.

7 Suunnitelman hyväksyminen

Hyväksytty osaksi toiminnan ja talouden suunnittelua:

Kunnanhallitus 2.12.2019

Kunnanvaltuusto 16.12.2019